БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 256 (11854) | 1968 оной октябриин 30, среда | Сэн 2 мүнгэн

ЗАМБУУЛИНАЙ „СОЮЗ-3“ ГЭЖЭ ОНГОСО ЗАМАА ХУБИЛГАН ЯБАЖА НИИДЭНЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай «Союз-3» гэжэ онгосо октябриин 28-да Москвагай сагаар 19 час 23 минутада Газарые 38 дахин тойробо.

«Союз-3» гэжэ онгосын оньһо түхеэрэлгэнүүдые тааралдуулха программын ёһоор лётчик-космонавт нүхэр Береговой Газарые 36-дахяа тойрожо ябахадаа, замбуулинай дайда соо онгосые гараагаа залан жолоодохо оньһо түхеэрэлгые хэрэглээ, онгосо дээрэхи двигателиие хүдэлгөө. Иигэжэ замыень хубилгаһанайнгаа һүүлээр космонавт онгосоёо наранай батарейнүүдээр наран тээшэ шэглүүлээд, тэрэ байдалдань онгосоёо сэхэ руунь ниидхүүлжэ ороһон байна.

«Союз-3» гэжэ замбуулинай онгосо замаа хубилгаһанайнгаа һүүлээр 88,8 минутын турша соо Газарые тойрон, Газарай нюрууһаа эгээн холонь (апогей) 244 километртэ, газарай нюрууһаа эгээн дүтэнь (перигей) 199 километртэ, 51,7 градус һөөлжүүгээр ниидэнэ.

Лётчик-космонавт нүхэр Береговой тогтоогдоһон гуримай ёһоор ехэ дуратайгаар амтархан эдеэлээ. Космонавтын хоолдо элдэб янзын тон һайн продуктнууд оролсоно. Жэшээлхэдэ, ниидэлгын гурбадахи үдэрэй обед вобло загаһан, тахяагай мяхан, печени, һүтэй какао ба черносливаһаа бүридэһэн байна.

Телеметриин мэдээнэй, космонавтын элидхэлэй ба телевизионно дамжуулгын үедэ тэрэнэй хойноһоо хэгдэһэн ажаглалтануудай ёһоор, Георгий Тимофеевич Береговойн бэе һаһала һайн, согтой залитай зангаараа. Ниидэлгын бүхы гурбадахи үдэрэй туршада космонавтын һүдал минутын турша соо 63—68 дахин сохидог, минутын турша соо 12—15 дахин амилдаг байгаа.

Октябриин 28-най 18 час 30 минутаһаа октябриин 29-нэй 4 час 30 минута хүрэтэр «Союз-3» гэжэ замбуулинай онгосо Советскэ Союзай газар дээрэһээ харагдахаар бэшэ зонодо ниидэжэ ябаа. Энэ үе соо лётчик-космонавт нүхэр Береговой космонавтын кабинатай зэргэлһэн таһаг соо амараа.

* * *

1968 оной октябриин 29-дэ Москвагай сагаар 7 час 28 минутада Советскэ Союзай газар дээгүүр «Союз-3» гэжэ замбуулинай онгосын ниидэжэ гараха үедэнь лётчик-космонавт Береговойтой ээлжээтэ радио-холбооһ байгуулагдажа, онгосын кабина сооһоо телевизионно дамжуулга хэгдээ, онгосын ниидэлгын зам хэмжэгдээ телеметрическэ мэдээсэл абтаа.

«Союз-3» онгосын бүхы оньһо түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Радио-холбооной үедэ космонавт Береговой онгосынгоо оньһо түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэри ба бэеынгээ элүүр тухай дуулгахадаа, «бүхы юумэн гэмгүй һайн» гэжэ хэлээ.

Лётчик-космонавт нүхэр Береговой «Союз-3» гэжэ замбуулинай онгосо дээрэһээ совет залуушуулда амаршалга эльгээбэ. Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай 50 жэлэй алдарта ойтой дашарамдуулан, манай Эхэ ороной хүбүүд, басагадые, бүхы комсомолшуудые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. Лётчик-космонавт Береговой».

ХОНИШОДОЙ НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ жэлэй августда абтаһан тогтоолой ёһоор, манай республикын колхоз, совхозууд хониной мяха, нооһо ехээр абадаг болохын тула хонин ажал эрхилхээр мэргэжүүлэгдэхэ болоо һэн. Тиигэжэ 1975 ондо республикымнай хүдөө ажахы жэлдээ 7 мянган тонно нооһо, 30 мянган тонно хониной мяха абадаг болохо юм.

Энэ зорилгые дүүргэхын тула юунһээ эхилхэб, ямар гол шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхэб гэһэн гансал асуудал һаяхан үнгэрһэн КПСС-эй обкомой IV пленумэй анхаралда табигдаа.

Хонин ажал — республикымнай хүдөө ажахын эгээл шухала, эгээл олзотой һалбари байгаа. Энээниие нэгэ иимэ жэшээгээр гэршэлжэ болоно гэбэл, бүхы мал ажалһаа ородог олзо доходой 33,8 процентнь хониной мяха, нооһо худалдалгаһаа ороно. Тиимэһээ хони олоор үсхэбэрилжэ, мяха, нооһо бүри ехээр абаха бүхы арга боломжо республикымнай ажахынуудта дүүрэн бии. Эгээл энээниие үндэһэ баримталжа, хонин ажал эрхилхээр манай республикын хүдөө ажахые мэргэжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри тон зүб ба холын хараатай хэрэг мүн. Энэ хэрэгые бэелүүлхэ байгаалиин, сагай уларилай таатай зохид эрхэ байдалтайбди, материально-техническэ арга боломжотойбди.

Гадна гүрэн түрын зүгһөө ехэ туһаламжа хүргэгдэхэ. Хониной мяха гүрэндэ худалдалгын сэн горитойхоноор дээшэлээ гэбэл: нэгэ тонно хониной тарган мяханай сэн 800 түхэригһөө 1720 түхэриг хүрэтэр, дунда зэргын мяхан — 570-һаа 1125 түхэриг хүрэтэр гэхэшэлэн нэмээ. Мүн хониной нооһоной сэн хойто жэлһээ зарим тэды нэмэхэнь. Энээнһээ колхоз, совхозууднай ямар ехэ олзо оршо абадаг болохо тухайнь хэлэбэл, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор хараалагдаһан зорилгые дүүргээ һаа, хүдөөгэй ажахынуудай хонин ажалһаа ородог олзонь гурба дахин ехэ болохо гэхэ гү, али мүнөө бүхы республикын мал ажалһаа абтадаг олзо доходһоо ехэ байха юм.

Хонин ажалые мэргэжүүлжэ, түргөөр хүгжөөлгын аша үрэнь гансахан энээгээр хизаарлагдаха бэшэ юм. Хонин ажалые хүгжөөлгэ болбол ниитын мал ажалай бусад һалбаринуудай ашаг олзые ехэ болгохо ябадалда һайн нүлөө үзүүлжэ, тэдэниие саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэдэ хүсэ ехэтэй түлхисэ боложо үгэхэнь дамжаггүй. Тиигэжэ республикын хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөлгын шэнэ шата нээгдэхэнь заатагүй.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор табигдаһан зорилгые бэелүүлхэ харгы замууд, арга боломжонууд ямар бэ? Сэхынь хэлэхэдэ, энэ орёо, хүндэшье һаа, бэелүүлэгдэмээр зорилго.

Тооложо үзэһэнэй ёһоор, жэл бүри 7 мянган тонно хониной нооһо, 30 мянган тонно мяха абадаг болохын тула республика дотороо хоёр миллион шахуу толгой, тэрэ тоодо 850—900 мянган толгой эхэ хонитой байха, тиигээд 100 эхэ хонин бүриһөө адагынь 90 хурьга абажа байха болонобди. Гадна нэгэ хонинһоо дунда зэргээр 3,7—3,8 килограмм нооһо хайшалха, худалдаанда ошохо хонин бүриин амидын шэгнүүрые 40—45 килограммда хүргэхэ зэргэтэйбди. Тиигэбэл манай урда табигдаһан дайшалхы зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхэ байнабди. Тиихэ аргатайшьебди. Энээн тушаа пленум дээрэ тодорхой жэшээнүүд, баримтанууд тобойсо харуулагдаа.

Мал ажалые, тэрэ тоодо хонин ажалые, саашадань түргөөр хүгжөөлгын гол шухала үндэһэ һуури гэбэл, тэжээлэй бата бэхи бааза болоно. Мал ажалаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула мүнөөнэйхиһөө үбһэ 2,5 дахин, орооһо тарянай зүйл — 1,5 дахин, шэмэтэ тэжээл — 1,2 дахин ехээр абадаг болохо шухала. Юрэнхыгөөр хэлэбэл, тарялан, сабшалан болон бэлшээри дээрэ малай тэжээл жэл бүри улам ехээр абадаг болохо хэрэгтэй. Энэ талаар колхоз, совхозуудтамнай һүүлэй үедэ нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Гэбэшье энэ хүдэлмэриие саашадань оролдосотойгоор, габшагайгаар, ашаг ехэтэйгээр ябуулха шухала. Илангаяа тарялан, сабшалан уһалха хүдэлмэриие, уһалууриин барилгануудые үргэн дэлисэтэйгээр, түргөөр хэхэ зэргэтэйбди.

Үбһэ тэжээл бэлдэхынгээ хажуугаар малай һайн байратай байха болоргдоно. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада колхоз, совхозуудта малай байра, гэр бариха талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Гэхэтэй хамта малай байра үшөөл дуталдаһаар. Гансахан хонин һүрэгөө байраар хүсэд хангахын тула жэл бүри 100 мянган толгой малай байра ашаглалгада үгэжэ байха болонобди. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор, манай республикада 1969—70 онуудта малай байра, хонишодой байха гэр болон үхибүүдэй эмхи зургаануудые барилгада зорюулагдан, 21 миллион түхэриг мүнгэн һомолэгдохо. Энэ ехэ туһаламжые, мүн өөһэдынгөө мүнгэ зөөриие ашагтайгаар хэрэглэхэ гээшэ ажахынуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилго мүн.

Хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ тодорхой зорилгые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ хонидойнгоо һүрэг жэл бүри олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха ябадал онсо һуури эзэлнэ. Эхэ хонин бүриһөө хурьга абаха, гарзада оруулхагүй гээшэ хонишон бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болохо ёһотой. Манай ажахынуудта 100 эхэ хонин бүриһөө зуу, зууһаа олон хурьга жэл бүри абажа, хонин һүрэгөө олошоруулжа байһан хонишод олон. Эдэнэрэй үльгэр жэшээе, түрүү дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо — иимэ зорилго партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үмэнэ табигдана.

Тиихэдэ үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэриие бүри эмхитэйгээр, холын хараатайгаар ябуулха эрилтэ табигдана. Манай республикын эрхэ байдалда таараха үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилхэ хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, ябуулха гээшэ научна эмхи зургаануудай шухала зорилго мүн.

Хони үсхэбэрилхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэг — хонишодой гарта! Тиимэһээ партийна, советскэ, ажахын органууд хонишодые бэлэдхэхэ, һургаха, культурно-ажаһуудалай зохид һайн эрхэ байдал байгуулха, ажалай түлөөһэ болон урмашуулгын хэмжээнүүдые гүримшүүлхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ уялгатай.

Эдэ бүхы асуудалнууд бодото хэрэг дээрэ шиидхэбэрез зүбөөр олоод байбал, хонин ажалые хүгжөөхэ тодорхой зорилго амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэнь найдамтай.

КПСС-эй обкомой пленумэй баталан абаһан шиидхэбэринүүд соо республикын хүдөө ажахын үмэнэ табигдаһан гол зорилго гүнзэгыгөөр тайлбарилагдажа, шиидхэхэ хараа шэглэлнүүдынь тодорхойлогдобо.

Республикын түрүү хонишодой зүблөөндэ хабаадагшад энэ шиидхэбэриие дэмжэн һайшаагаад, парти, правительствынгаа табиһан зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ зорюулха байһанаа мэдүүлээ. Энээнэйнь гэршэ — тэндэ абтаһан республикын хонишодой 1969 оной социалис уялга мүн. Энэ хадаа парти арад хоёрой бата нэгэдэлэй, партиин хэрэг — арадай хэрэг, арадай хэрэг — партиин хэрэг гэһэниие үшөө дахин баталан гэршэлнэ. Тиимэһээ энэ зорилгын заатагүй бэелүүлэгдэхэнь сохом. Энэнь В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо хүдөөгэй ажалшадай эрхим һайн бэлэг болохо юм.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

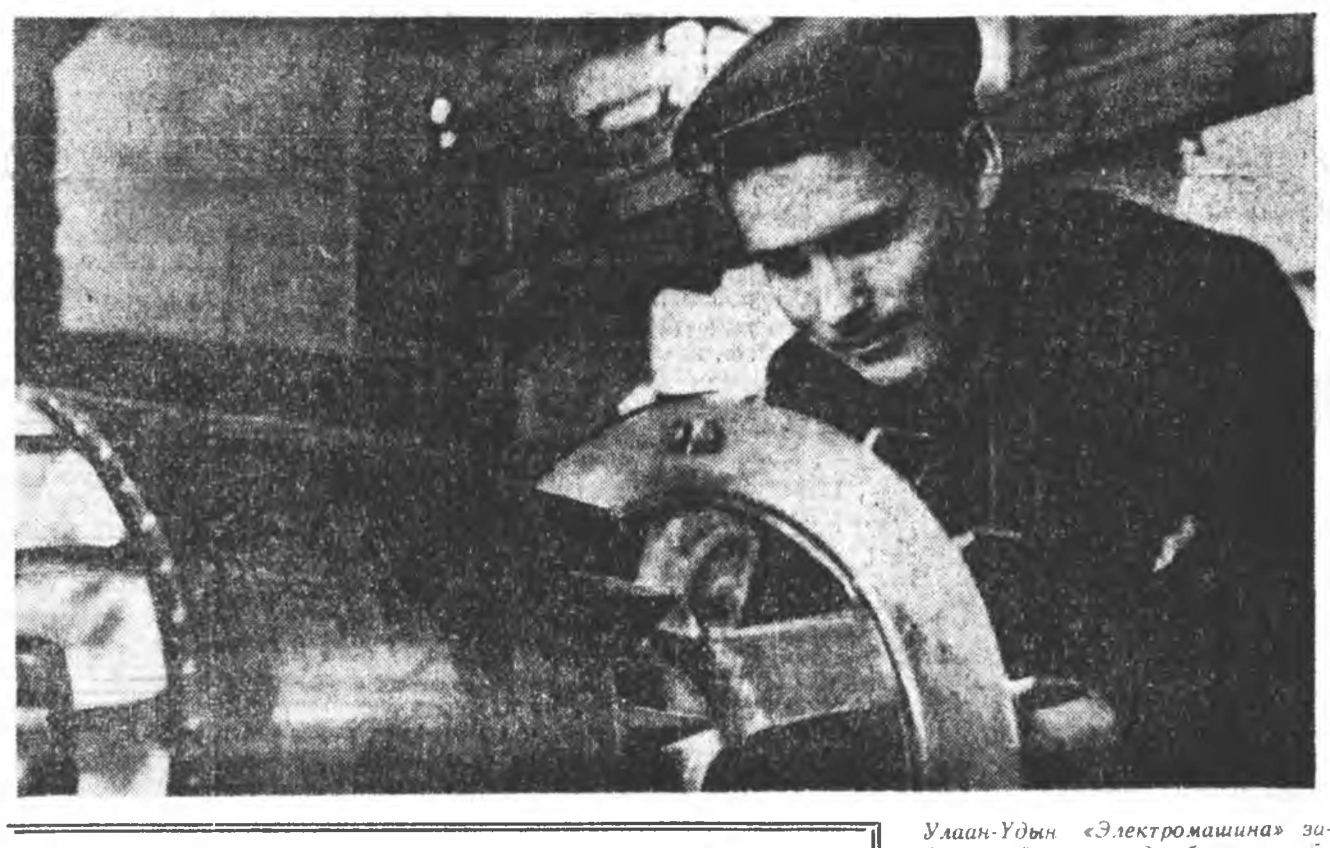
Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа барилгын колхозой гэшүүд абаһан уялгаяа бэелүүлхэ, агууехэ Октябриин 51 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха, табан жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ зоригжонхой.

Загаһашад байгша оной 9 һарын түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ. Тэдэнэр загаһа барилгын зунай хаһын дүүрэхэтэй сасуу, мүн Байгал далайда, Сэлэнгын адагта омоли барилгые хорихотой сасуу, жэжэ түрэлэй загаһа барижа, IV-дэхи кварталай даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ оролдожо байнхай.

Залуу бригадир Н. Я. Есауловай даадаг бригада далайһаа олзотой бусана. Тус бригадынхид IV-дэхи кварталай түсэбөөр 120 центнер жэжэ түрэлэй загаһа барижа, бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагаа. А. Т. Антроповой хүтэлбэрилдэг бригада 90 центнер бариба.

Загаһа барилгын намар-үбэлэй үедэ һаадгүйгөөр хүдэлжэ, баян олзотой бусажа байхын тула зэр зэмсэгээ эртээнһээ бэлдэхэ хэрэгтэй. Колхозой гэшүүд загаһашадай үбэлдөө байрлаха Харауз голой эрье шадархи хамтын байрэ барижа дүүргүүтэй болоо.

А. БУСУРМАНОВ.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад агууехэ Октябриин һайндэрэй урда тээ ажалай шэнэ амжалтануудые туйлана. Нүхэр Торгашинай хүтэлбэрилдэг электромоторнуудые хабсаргадаг коммунис ажалай бригада эдэ үдэрнүүдтэ халаанайнгаа даабари 110 процент дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир А. П. Торгашин.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

АМЖАЛТАТАЙ

«Улаан-Аха» колхозой үнинэй малшан Дарья Дмитриева мал ажалда 20 гаран жэл таһалгаряагүй хүдэлхэ зуураа, жэл бүри амжалта туйлана. Үнгэрһэн зунай үедэ бэлшээн таргалуулхаар далжа абаһан 143 толгой малайнгаа туд бүриин шэгнүүрые сүүдхэлэ дунда зэргээр 1000 граммаар нэмээжэ шадаа.

П. ЖУЖАЕВ.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ УУЛЗАЛГА

Аймагай газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ зорилгоор аймаг хоорондын летучка-журналистнуудай уулзалга хэгдэдэг болоһон байна. Петропавловкада ээлжээтэ иимэ летучка болобо.

КПСС-эй обком, Буряадай журналистнуудай холбоон иимэ летучкануудые эмхидхэһэн байна. Захааминай, Зэдын, Хяагтын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай газетэнүүдэй редакторнууд, орлогшонор энэ летучкада хабаадалсаба. Мүн республикын газетэнүүдэй, радио ба телевидениин журналистнар энэ уулзалгада байлсаа.

Хяагтын аймагай «Ленинэй туг» газетын редакторай орлогшо А. К. Сурмач, «Улаан Сэлэнгэ» газетын редакторай орлогшо Б. Д. Цыбендоржиев, Захааминай «Ажалай туг» газетын редактор Д. Б. Балдаев, «Зэдын үнэн» газетын редакторай орлогшо В. М. Клочихин гэгшэд газетэнүүдэйнгээ хуудаһануудта соёл сурталай хүдэлмэри ямараар харуулжа байһан тухайдаа хөөрэжэ үгэбэ.

Эдэ газетэнүүдэй хүдэлмэри тухайда «Правда Бурятии» газетын редакторай орлогшо В. А. Сергеев, радио ба телевидениин комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Е. А. Голубев, радио ба телевидениин комитедэй ахалагша редактор А. Шитов, «Буряад үнэн» газетын таһагые даагша Д. Ж. Жугдурова гэгшэд ажаглалта, һанамжануудаа хэлэһэн байна.

Удаань Мухар-Шэбэрэй «Ленинэй зам» газетын редактор А. Г. Румянцев, «Бэшүүрэй таряашан» газетын редактор Г. И. Громов гэгшэд мүн лэ үгэ хэлэһэн, КПСС-эй ЦК-гай һүүлшын тогтоолой эрилтын ёһоор аймагай газетэнүүдэй хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай һанамжа бодомжонуудаа оруулһан байна.

КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэ П. Л. Натаев аймагай газетэнүүдэй хэлэн, уран найруулга тухайда тогтон хэлээ. Бэшэгүүдэй таһагуудые даагшанарай бүхэсоюзна семинар дээрэ хэлсэһэн асуудалнууд тухай «Улаан Сэлэнгэ» газетын бэшэгүүдэй таһагуудые даагша Л. М. Слюнкина хөөрэжэ үгэбэ. Һүүлээрнь республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй хэрэг эрхилхэ управлениин начальник Ц. Ц .Дондуков үгэ хэлэхэдээ, типографинуудай шэнэ шэнэ байшангуудай баригдажа эхилһэн, полиграфиин түхеэрэлгэнүүдэй улам олошоржо байһан тухай мэдээсэһэн байна, КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь П. Т. Манзаров үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша Л. Я. Похосоев һүүлдэнь үгэ хэлэһэн байна. Энээгээр журналистнуудай уулзалга-летучка дүүрэе. Һүүлээрнь энэ уулзалгада хабаадагшад Зэдын аймагай «Мир» колхоз ошожо, шэнэ клуб хараба, Борьёогой совхозой ажал хүдэлмэритэй танилсаба.

СССР-эй ВЕРХОВНО СҮҮДЭЙ ПЛЕНУМ

А. О. Горкиной түрүүлэлгэ доро, СССР-эй генеральна прокурор Р. А. Руденкын хабаадалгатайгаар СССР-эй Верховно сүүдэй ээлжээтэ пленум һаяхан болоо.

Гэмтэ ябадалтай тэмсэлые шангадхаха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй июлиин (1966 он) шиидхэбэринүүдээр табигдаһан зорилгонуудые дүүргэхэ талаар сүүдэй органуудай ажал ябуулга тухай асуудалые СССР-эй Верховно сүүдэй пленум хаража үзөө. Энэ асуудалаар Таджигай ССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ С. Ю. Раджабов, Литвагай ССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ А. Л. Ликас, СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын орлогшо В. В. Куликов элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Дурсагдаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, сүүдүүд өөрынгөө хүдэлмэри эмхидхэлгые һайжаруулха, гэмтэ ябадал гаргалгые урдшалан зайсуулха тэмсэл хэхэдээ, прокуратурын, ниитын гурим сахиха органуудтай холбоогоо бэхижүүлхэ талаар хэдэн хэмжээ абаа гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, парти, правительствын табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ талаар бүхы сүүдүүдэй ажал ябуулгые саашадань һайжаруулха, энэ хүдэлмэриие ябуулхадаа хуулинуудые наринаар сахиха шухала гэжэ пленум мэдэрээ. Уголовно хэрэгүүдые хаража үзэхэдөө, гэм зэмэ хэхэ ябадалда хүргэһэн шалтагаануудые али бүхы талаһаань сүүдүүд элишэлхэ, гүрэнэй ба ниитын бусад организацинуудай туһаламжаар тэдэниие зайсуулха шухала байһанда сүүдүүдэй анхаралые пленум хандуулаа.

Гэмтэдые ондо ондоогоор хэһээхэ, тэрэниие тогтооходоо, хүнэй хэһэн гэм зэмын шэнжые, тэрэнэй ямар хүн байһан тухай мэдээнүүдые анхаралдаа абаха тушаа хуулиин эрилтэнүүдые наринаар сахиха шухала гэжэ пленум баталан абаһан тогтоол соогоо дахяад онсолон тэмдэглээ. «Хулиганталгын түлөө харюусалгые шангадхаха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной июлиин 26-най Указай 16-дахи статья соо найруулагдаһан дүримые сүүдүүд шуудэ сэхээр бэелүүлхэ ёһотой. Энэ дүримэй ёһоор гэм хэлгые зайсуулха, гэмтэниие бариха зорилгоор гражданинуудай хэһэн ябуулганууд гэм хэгшэдэ хоро хүргэһэнишье байгаа һаа, уголовно гү, али бусад харюусалгада хабаадуулагдахагүй байна. Тиихэтэеэ хамта ниитын гурим бүдүүлигээр эбдэһэн, обществые оройдоошье хүндэлдэггүй байһанаа харуулһан зорюута хэгдэһэн ябуулга гэжэ тоологдохын аргагүй аад лэ, газаа түхэл маягаараа хулиганталгада адлирхуу ябуулгануудые хулиган ябадал гаргаа гэжэ тооложо болохогүй, тэрэ хадаа хуулиин бусад статьягаар харюусалгада хабаадуулагдаха гэжэ пленум заагаа.

Гэм хээд ажалшадай коллективүүдтэ гар даабаряар үгтэһэн гражданинуудые залан заһаруулха ба шэнээр хүмүүжүүлхэ зорилго дүүргэлгын ехэ удха шанартай байһаниинь пленум дээрэ тэмдэглэгдээ. Иимэ хүнүүдэй саашанхи ябадалдань коллектив һайн нүлөө үзүүлжэ, тэдэниие манай обществын ёһотойл һайн гэшүүд болгодог байна. Гэбэшье гар даабаряар үгтэһэн гэм зэмэтэйшүүлэй заримаиинь тэдэндэ үзүүлэгдэһэн этигэл найдабариие харюулдаггүй. Гар даабарида үгтэһэн хүнүүдэй заһархаб гэжэ үгэһэн найдуулгаяа дүүргээгүй һаань, тэрээн тухай уголовно хэрэг дахяад һэргээгдэжэ шадаха гэжэ хуулиар тогтоогдонхой. Энэ дүрим угаа үсөөнөөр бэелүүлэгдэнэ. Иимэ ушарай тохёолдоходо, ниитын организацинууд, ажалшадай коллективүүд гар даажа абалгаһаа арсаха тухай асуудалые табидаггүй, иимэ эрхэтэй байһан тухайнь тэдэндэ сүүдүүд тайлбарилжа үгэдэггүй. Энэ дутуу дунда гэм зэмэ хэгшэдтэй тэмсэлэй нүлөөень доошолуулна.

Гражданска ба уголовно хэрэгүүдэй талаар шиидхэбэринүүдтэ, приговорнүүдтэ, тодорхойлолгонууд ба тогтоолнуудта СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын ба СССР-эй генеральна прокуророй хэһэн буруушаалгануудые СССР-эй Верховно сүүдэй пленум мүн лэ хаража үзөө.

Зарим областной ба арадай сүүдүүдэй түрүүлэгшэнэр, СССР-эй Верховно сүүдэй дэргэдэхи научно-консультативна соведэй гэшүүд пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

Оренбургын область Ленинэй орденоор шагнагдаба

Ороoһо таряа бүри элбэг ехээр ургуулан абалгада областиин ажалшадай элитэ ехэ амжалтануудые туйлаһанай, мүн 1968 ондо 360 миллион пүүд таряа гүрэндэ худалдаһанай түлөө Оренбургын область СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1968 оной октябриин 28-най Указаар Ленинэй орденоор шагнагдаа.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТЫН ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой пленумһээ

Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Буянов түрүүтэй зарим хүтэлбэрилэгшэдэй артелиингээ нниитын зөөридэ хайра гамгүйгөөр, эзэн бусаар хандадаг байһан баримтанууд тодорхойлогдоо. Ямаршье ёһо гурим баримталангүй колхозой мүнгые энэ тэрэдэ түрүүлэгшын саарһан захиралтаар үгэжэрхидэг байба. Тиихэдээ мүнгэ абаһан хүнэй абали үгэлиие хараада абадаггүй һэн. Иигэжэ байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ хэмһээ гадуур 20 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Мүнөө тус колхоздо элдэб хүнүүд, албан газарнууд 112 мянган түхэриг мүнгэ үритэй болонхой. Колхозой главна бухгалтер нүхэр Чертаков иимэ юумэнэй ушархадань тэрэниие далдалха һэдэлгэ гаргаба. Колхоздо абтаха үри шэрине тоосоон дотороо 14 мянган түхэриг болотор бага болгоо.

Ниитын зөөридэ эндэхидэй эзэн бусаар хандаһан ябадалые баһа нэгэ иимэ жэшээгээр баримталая. Имагтал колхозой хүтэлбэрилхы тушаал даажа ябадаг хүнүүдэй һанаа амгалан байдагһаа боложо, үнгэрһэн зундаа аяар 148 центнер һүн гашалан гутаа. Һүнэй заводой абахаяа арсаһан һүн һөөргөө колхоз уруугаа абаашагдаһан гэхэ. Тингээд тэрэ һүнэй хайшаа гаргашалагдаһаниие хэншье мэдэдэггүй. Энээндэ гэмтэй хүншье ол доогүй. Иигэжэ колхозой һүрэг зөөри хиидэ хосороо бшуу. Колхозой түрүүлэгшэ, главна зоотехник, главна бухгалтершье хадаа энээн тухай һанаагаа огто зободоггүйл даа.

Иимэ харюусалгагүй ябадалынь бүри һүжэржэ эхилбэ. Үнгэрхэдөө гүрэндөө нэгэшье центнер ороохо тушаагаагүй байтараа августын 24-дэ нүхэр Буянов түрүүтэй колхозой хүтэлбэрилэгшэд шэнэ ургасын 480 центнер шэниисын ороохо Хабаровскын горпищеторгдо ябуулба. Тэрэ ороохон аралжаанай сэнгээр худалдагдаа. Центнерынь 28 түхэригөөр. Харин тэрэ обоо ехэ мүнгые колхозой ноёд өөһэд хоорондоо хубаажа эдеэ.

Иимэ муухай юумые хаража, һайн мэдэжэ байгаад, колхозой партком, тэрэнэй анхан байһан секретарь нүхэр Болонев абяа аниргүйхэн ябаа бшуу. Хэмһээ хэтэрһэн, колхозой зөөри соогуур зоргоороо оймоһон хүтэлбэрилэгшэдэй «амыень хазаарлаха» тушаа бодожо үзөөгүй бшуу.

Иимэ жэгшүүритэй, мүн бусадшье аягүй ушарнууд тухай ехэ шанга хөөрэлдөөн һая боложо үнгэрһэн КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой пленум дээрэ болобо. Райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Иринчеевэй хэһэн «Дааһан хэрэгтээ коммунистнуудай харюусалгатайгаар хандаха ябадалые шангадхаха тухай» элидхэл соо эдэ бүгэдэн тэмдэглэгдэһэн байгаа. Коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ гээшэ КПСС-эй Уставай гол шухала эрилтэ ха юм даа. Тиигэбэшье энээндэ зүрилдэһэн үйлэнүүд нигэжэл эндэ тэндэ үзэгдэһөөр лэ байна бшуу.

«Дружба» колхозой партийна организаци эгээл томошуулай нэгэн, яһала һайнааршье хүдэлдэг гэжэ тоологдодог. Гэбэшье партком, тэрэнэй секретарь нүхэр Павлов коммунистнуудтаа баһал эрилтэ багатайгаар хандана. Эндэ дааһан хэрэгтээ хамаагүйгөөр, ёһын тэдысэ хандадаг хүтэлбэрилхы тушаалтайшье, юрыншье коммунистнууд бии. Анхан главна инженер ябаһан коммунист нүхэр Кушнарев өөрынгөө харюусалгага албаниие тон лэ халирхайгаар дүүргэжэ ябаа һэн. Тэрэнэйл гэмээр колхозой үнэ сэнтэй, өрсө оньһон түхеэрэлгэтэй машина хэндээшье хэрэггүй болгогдон хаягдаа бшуу. Теэд тэрэнэйнгээ түлөө энэ коммунист ямар нэгэн зэмэдэ хүртөө гү? Үгы! Коммунист агроном нүхэр Чебунинай гэмээр зарим газарта турнепс ба куузику һуулгаагүй аад, худалаар мэдээ хүргэгдэһэн байха. Тус ажахы энэ жэлдэ аймаг соогоо хартаабхын эгээл муу ургаса хуряагаа юм. Гектар бүриһөө 29 центнер. Недондошье баһал иимэ һэн. Энэ ушарта нэн түрүүлэн агроном нүхэр Чебунин гэмтэй байгаа. Ушарынь хадаа энэ нүхэр хартаабха ба овощой талаар мэргэжэлтэй агроном гэжэ тоологдоно. Иимэ муу үрэ дүнтэй хэрэгэйнгээ түлөө нүхэр Чебунин харюусаа гү? Баһа үгы!

Аймагай байдалые бүхы дээрэнь хаража үзэхэдэ яһала һайн, түрүү зэргэдэ ябана, магтаал сууда хүртэнэ. Мал ажалай продуктнуудые абалга ба тушаалгаар бүришье һайн амжалтатай. Гэхын хажуугаар гээгдэжэ, гэдэргэ таталдажа ябадаг ажахынууд эндэ бии. Жэшээнь, «Авангард» колхоз түсэбөө дүүргэнэгүй. Тус артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Болонев хүн тушаа анхаралаа огто табидаггүй хүтэлбэрилэгшэ ха юм. Малшадаа эрьехэ гэжэ мэдэхэгүй, туһа хүргэхэ, хэмжээ абаха гээшэ мартагданхай. Тэрэнэйнгээ түлөө нүхэр Болонев пленум дээрэ яһалашье шүүмжэлэгдээ. Теэд харюусалгаяа мэдэрээ хадаа саашадаа алдуугаа заһаха юм бээзэ.

Иимэ шүүмжэлхы шэнжэтэйгээр энэ пленумэй үнгэрһэниинь тон зүб. Эндэ үгэ хэлэһэн нүхэдшье коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тухай онсо тоггоо, һанамжа, дурадхалнуудые оруулаа гээшэ. Нюуха нөөхэшье юумэн эндэ үгыл даа. Бараг, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ гэжэ тоологдожо ябаха зуураа, тэрэ магтаалдань дашуураад, хүн зоной ажабайдал, үдэр бүриинь эрилтэ хэрэглэмжэ тушаа анхаралаа огто табидаггүй байха юм. Коммунист хүтэлбэрилэгшэ ганса үйлэдбэриин хэрэгые урдаа бариха бэшэ, мүн улад зонойнгоо аша туһын түлөө гол анхаралаа хандуулха уялгатай бшуу.

Коммунист бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхын түлөө ехэ хүдэлмэри бодотоор бүтээжэ байһан партийна организацинууд аймаг дотор олон. Зүгөөр тэдэнэй жэшээ бултанай хэрэг боложо шаданагүй ха юм. Улаан-Үдын спиртын заводой партийна эхин организаци дүшөөд коммунистнуудһаа бүридэнэ. Тэдэнэй 22-нь завод дээрэ хүдэлнэ. Эндэхи партбюро хадаа партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ бүхы хүдэлмэреэ имагтал коммунист бүхэнэй өөрынь харюусалга дээшэлүүлхэ, түрүү зэргэдэ ябуулха хэрэгтэ зорюулна. Эндэ хирэ хирэ болоод лэ коммунист суглаан дээрэ гү, али бюро дээрэ тоосодог заншалтай, тус бүридөө партийна даабаритай, теоретическэ эрдэмээ дээшэлүүлхые ходо оролдодог.

Ушар иимэһээ хүтэлбэрилэгшэдшье, юрыншье коммунист хадаа дааһан хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандадаг, алибаа дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байдагынь магтамаар. Тус коллектив табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүргэхээр хараалһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Дааһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар, һайн жэшээ харуулан ябадаг коммунистнуудай нэрэ алдар пленум дээрэ яһала дурдагдаа. Иимэ нүхэд ажахы, һалбари бүхэндэ үсөөн бэшэ. «Маяк» колхозой Хандагайн отделениие эрхилэгшэ нүхэр Братеньков, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын гурбадахи отделениин ажал даагшад нүхэд Гармаев, Санжицыбикова, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой фермые даагша нүхэр Гармаева болон бусад хадаа коммунист нэрээ дээрэ үргэн, нютаг зондоо хүндэтэй ударидагшад болонхой. Теэд энэ һайн ушар имагтал өөрынгөө харюусалгые юунһээшье дээгүүр сэгнэдэгэйнь үрэ дүн гээшэл даа.

Пленумэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан асуудал, тэндэ болоһон ехэ хөөрэлдөөн хүтэлбэрилхы хүнүүдэй ямар зэргээр харюусалгадаа хандажа байһандань сэгнэлтэ хэһэн байна. Теэд тэрэ сэгнэлтэһээ эндэ хэгдэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудһаа хүтэлбэрилхы тушаалтад тусхай тобшолол хэхэ байһандань найдагдана.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан ехэ ехэ уялгануудай амжалта түгэсөөр дүүрэхэ ябадал коммунистын урдахи харюусалгаһаа, тэрээнээ хэр зэргээр ойлгоһонһоонь дулдыдаха байна ха юм. Энэ ушарые мартажа огто болохогүй.

А. НАГАСЛАЕВ,
аймагай «Коммунизмын туяа» газетын редакторай орлогшо.

Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикын нооһо угаагшадай бригадые Трофим Хунданович Трубочеев хүтэлбэрилнэ. Энэ бригада Агуусхэ Октябриин 51 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтажа байнхай. Бригадын хүдэлмэришэд жэлэй түрүүшын 9 һара соо түсэбһөө гадуур 32 тонно нооһо угааһан байха юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Х. Трубочеев. П. БУРМАКИНАЙ фото.

БУУРАЛ САЯАНАЙ ХОРМОЙДО

I. Хойто-голой малшад

Туран тосхонһоо Эрхүү голые уламаар гаталаад, уулын ташалангаар дамжан, уһанай хүбөө зубшан Хойто-гол руу ябахань тиимэшье амархан бэшэ байба. Хэдэхэн үдэрэй урда тээ үбдэгтэ тулама ороһон саһан һүүлэй хоёр үдэрэй туршада болоһон дулаанда хайлаа. Харгын хонхор дүүрэн шабар, уһан. Арбан хоёр километр утатай энэ замые 3 час шахуу ябажа дабагдаба.

— «ГАЗ-67»-һоо ондоо машина ябахагүй. Үгы һаа, морёор гү, али ябагаар... — гэжэ совхозой директор Л. Н. Шагдуров бидэнэй Хойто-гол ошохо хүсэлэнтэй байһые мэдээд хэлээ һэн.

Хойто-голдо Туранай совхозой нэгэ отделени түбхинэнхэй. Эндэ эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха шэглэлтэйгээр ажахыгаа эмхидхэхэ гэжэ һаяханай эхилһэн. Тус отделени 8 гүүртэдэ хубаарилагдаһан мянга табан зуу шахуу толгой үхэртэй, хоёр зуу гаран адуутай. Сабшалангай, бэлшээриин газараар элбэг дайда. Энэ ехэ баялигые эзэмдэн, эршэтэй һайнаар ажалладаг малшад, барилгашад, механизатор, мэргэжэлтэдээр олон юм байна. Нютаг дээрэнь ошожо, ажалшадтай хөөрэлдэн, хүдэлмэритэйнь танилсахада урматай байба.

Отделениие эрхилэгшэ Сергей Данзанович Самбуев, партийна организациин секретарь Александр Халхандаев ажахынгаа зорилго, хүдэлмэри тухай хөөрэхэдөө, агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө ... шадлай али зэргэ дэбжэл... ажаллажа байһан тухай ... гоор мэдүүлбэд. Байгша ... раалагдаһан түсэб ... амжалтатай бэелүүлэгдээ. ... үедэ лаб хүрэхэ үбһэ таха... абтаа.

200 толгой үхэр шаха... луулха дулаан байра, 100 ... лай, мүн тэжээл буйлуулха ... болон түхеэрэлгэ шэнээр ... жа дүүрэхэ ойртонхой. Шэ... тогараж баригдажа байна, ... лай байранууд заһабари... 25 үхибүүдэй һууритай ... саад шэнээр баригдаа.

Зунай бэлшээриин үе... малай шэгнүүрые сүүды... 800—1100 граммаар ... жэ шадаһан малшад Д. Б... В. Хырмыгенов, П. Урмаев... шэд магтаалтай.

— Шэнэ барилга, заһа... ажал хэдэг Пэндэ Бозлоев, ... Малханов, Иван Халхаев — ... зэргын дархашуул. Үнгэр... пенсионер Доржи Будаевич ... банов баһал бэрхэ дархашуу... гээгдэнэгүй, — гэжэ барил... бригадир Е. Ц. Замбулаев хэл... нэ.

Д. ЦЫБЕН...

Зураг дээрэ: Хойто-голой ... лениин партийна организа... секретарь А. Халхандаев (... гарһаа) шахамалнуудай гү... бригадир Д. Шохонов хоёр ... дэр хэхэ ажал тухайгаа зү... байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото... Түнхэн.

БАЛТА ХАДУУР ХОЁРОЙ ХОЛБОО...

ХҮРШЭНЭРЭЙ ХАРИЛСААН

— Амар сайн, манай хүршэнэр.
— Һонин?

— Үгы, һайн гүт, ажал хэрэгтнай ямар бэ?

— Һайн даа, ажал ехэ даа.

Иимэ хөөрэлдөөн Хандагатайн леспромхозой директор Е. И. Тугутовай кабинет соо һаяшаг болоо һэн. Леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй сугларaaд, ээлжээтэ ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэжэ һууха-дань, үүдэн сэлигдэжэ, хүршэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Б. Баданов өөрынгөө орлогшотой орожо ерээ. Бэе бэеэ мэндэшэлгэ, амаршалга. Ажал хэрэг тухай, ойрын сагта бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тухай һанал бодолоо андалдалга. Хоорондоо үнинэй танилнууд, бэе бэеынгээ ажал, зорилго, эрилтэ тухай һайн мэдэхэ ханинарай хөөрэлдөөн хэды минута соо үргэлжэлөө.

— Зай, тиигээ һаа, энэ бэеэрээ ябая. Тэндээ ошоод, хаража үзөөд, ямар юумын хэрэгтэй байһые тодорхойлоё. Тиигээд зүбшэнэ, хэлсэнэ бээзэбди, — гэжэ Еремей Иванович хэлээд, һууриһаа бодобо.

Колхозой түрүүлэгшэ Дондок Батуевич Баданов, тэрэнэй орлогшо нүхэр Митыпов, леспромхозой директор Е. И. Тугутов колхозой нэгэ һуурин газар ошохоёо яаранад. Машинаар ябахадаашье хоорондоо хөөрэлдэнэ, энеэдэ зугаа гаргана. Шинин энэ ажал һайн, тэрэшни муу гэлсэнэ, энэ тэрэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй гэжэ байжа зүбшэнэ, бэе бэеэ бага шог ёгтоор хадхалсаадшье абана. Хөөрэлдэһөөр ябатараа зориһон газартаа хүрэжэ ерэбэд.

Колхозой нэгэ багахан һуурин. Хонидой үбэлжэхэ байра, хорой хотон, хонишодой байра. Үбһэ тэжээл бариха газар. Хэдэн хүн эндэ ажаллажа сүлөөгүй...

— Давыд, һайн байна гүш, һонин юуб, — гэжэ нүхэр Тугутов нэгэ хүнһөө асууба.

— Һайн даа, Еремей Иванович. Манай ажал харахаа ерээ гүт?

Эндэ хүдэлжэ байгаа хэдэн колхозникууд, ахалагша хонишон Давыд Афанасьев, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, леспромхозой директор хониной байра соо орожо, газаа тээгүүрнь ябажа харана, юу хэхэ тухай зүбшэбэд.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 600 эхэ хонин эндэ үбэлжэдэг. Малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ, байра дулаасуулха, досоохи шэбхыень сэбэрлэжэ гаргахын тула леспромхозой зүгһөө ямар туһаламжын хэрэгтэй, ямар ажал колхозой хүсэ шадалаар хэжэ болохо тухай тэдэнэр зүбшэнэ.

— Байра дулаалха хэрэгтэй. Досоо талаһаань болохогүй. Харин һалхинай үлеэдэг зүгһөө үшөө нэгэ хана газаа тээһээнь барьяад, хоорондонь модоной хибэдэһэ адхажа, дулаалаа һаа яахаб?

— Зүб. Бидэшье тиигэжэ һанаа һэмди.

— Зай, иигэжэ шиидхэе. Таанад байраяа шэбхэһээнь өөһэдөө сэбэрлэгты. Шпала хюрөөдэхэдэ гарадаг хабтагай бидэ үгэхэбди. Хабтагай үгэхэ, хибэдэһэ иишэнь зөөхэ тухай мүнөөдэр шиидхэхэб. Хоёр-гурбан үдэрһөө трактор, бульдозер эльгээхэбди. Үшөө юун хэрэгтэйб. Хонишодой байра хэр дулаан гү, заһабари хэхээр бэшэ гү?

— Дулаан гэр. Сагаадаха, сэбэрлэхэ, пеэшэнгыень нэгэ бага заһабарилха хэрэгтэй. Энээниие өөһэдөө хэнэ бээзэбди. Манда техникэ дутална.

— Шиидхэбэ гээшэбди. Трактор, бульдозер. Үшөө самосвал машина үгэжэ болохо. Хабтагай мүнөөдэртэнь бэшүүлжэ абагты.

— Ярахаар болоо, хүйтэн маниие хүлеэхэгүй. Үбэлнай шанга хинагша ха юм.

* * *

Хандагатайн леспромхоз, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз Загарайн аймагта хаяа хадхан ажаһууһан хоёр томо социалис ажахы юм. Тэдэнэй хоорондо үнинһөө хойшо хани ёһоной холбоо барисаан байгуулагданхай. Тэрэнь улам хүгжэжэ, үргэдэжэ байһаар. Леспромхозой коллектив шефтээ абаһан колхоздоо олон янзын туһаламжа хүргэдэг. Колхозникуудай хүсөөр ургуулагдаһан үбһэ, таряа хуряаха, шэнэ ургаса гүрэндөө тушааха ажалдань гү, али шэнэ барилга эрхилхэдэнь, мал ажалай хүшэр ажал оньһожоруулхадань, тобшоор хэлэхэдэ, туһаламжын хэрэгтэй болоһон лэ сагта модошод колхозникуудай эрилтэдэ анхаралтайгаар хандадаг заншалтай.

Совет арад хоорондоо эбтэй эетэйнүүд, оло миллион хүнһөө бүридэһэн нэгэ булэ болон ажаһууна. Манай гүрэниие байгуулагша Владимир Ильич Ленин хүдэлмэришэн ангиин болон колхозно таряашадай хани ёһоной холбоо барисаа, бэе бэедээ харилсан туһалалсалга улам бэхижүүлхэ, хүгжөөхые захяа һэн. Совет арад агуухэ багшынгаа захяа заабари наринаар сахин бэелүүлнэ. Манай ороной һүлдэ тэмдэг болгон абтаһан Балта Хадуур хоёр холбоо барисаанай жэшээе эдэ хоёр ажахын байдалһаа харанабди.

Республикымнай хүдэлмэришэн анги, фабрика, заводуудай коллективүүд колхоз, совхозуудые шефтээ абанхай. Ямар нэгэ тодорхой туһаламжа үзүүлхын хажуугаар хүдэлмэришэн ангиин ёһо заншал хүдөөгэй ажалшадта дамжуулан үгтэдэг. Хүдэлмэришэн анги совет обществын түрүү үзэлтэй анги байһан туладаа совет гүрэнэй байгуулагдаһан түрүүшын үдэрһөө таряашадые ударидажа, һайн һайхан жэшээ харуулжа, хүмүүжүүлхы үүргэ дүүргэжэ ябаһаар.

Леспромхозой модошод хэрэгтэй сагай ерэхэдэ колхозой поли дээрэ гаража, трактор, комбайн жолоодон ябалсана. Колхоз энэ жэлдэ баян ургаса ургуулаа. Дунда зэргээр нэгэ гектарһаа 14 центнер таряа хуряажа абаба. Энэ үедэ леспромхозһоо 20—30 хүдэлмэришэд эндэ ажаллажа, шэнэ ургаса хуряалсаа. Мүн леспромхозой 5—6 жолоошон өөһэдынгөө автомашинаар таряа бэлэдхэлэй пунктда зөөлсөө һэн. Модошод 30 гектарай хартаабха хуряажа, колхозой складта оруулаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри промышленна аргаар эрхилхэ, эрдэм наукын эрилтэтэй тааруулан эмхидхэхэ хэрэгтэ шефүүд ехэ нүлөө, туһаламжа хүргэдэг болонхой. Наука, техникын туйлалта, түрүү онол арга эгээл түрүүлэн промышленна предприятинуудта хэрэглэгдэн, саашадаа хүдөө тосхонуудта дамжуулан ошоно. Энээниие хоёр ажахын жэшээ дээрэһээ харуулжа болоно. Леспромхоз шэнэ, хүсэ ехэтэй техникээр хангагданхай. Мүнөө үеын эрилтэдэ таарама мал ажалай бүхэли комплекснууд колхоздо баригдажа байна. Шефүүд шлакоблогоор малай типовой ... хабсарган табяа. Гахай үс... ехэ фермэ колхоздо баригд... лаа. Тэрэнь халуун уһаар ... лагдаха, электрын галаар ... лэгдэхэ, оньһожоруулагдама... тэжээл буйлуулха, шэбхэ ... түхеэрэлгэтэй. Леспромхоз ... бариха хэрэгтэнь колхоздо ... һалжа байһаар.

Харилсаа холбоогоо, хани... гаа хүгжөөхэ хэрэгтэнь хан... уулзалга, хөөрэлдөөн нүлөө... хүмүүжүүлхы удха шана... Леспромхозой хүдэлмэришэ... нигууд хоорондоо уулзажа, ... жэ байдаг. Леспромхоз һайн... гадатай. Тэрэнь колхоздо ... жэ айлшалдаг заншалтай. Ан... дын гэшүүд уласхоорондын... лаар лекци, хөөрэлдөө ... концерт харуулжа, колхоз... һонирхуулдаг. Шефүүд 100 ... гэй библиотекэ эмхидхэжэ, ... зой түрүү фермэдэ бэлэглэ...

Колхоз леспромхозһоо ... промышленна электрын ... абадаг болоо. Энээнэй аша... ажалай хүшэр хүндэ ажал ... руулха, электрын элиш хүсэ... нигуудай байдалда үргэнөө... лэхэ арга хангагдаа. Мал ... гурбан фермэдэ оньһожору... гаар тэжээл буйлуулагдан, ... нуудые уһаар хангаха ажал... жоруулагдаа. Малда тэжээл ... үгэхэ хүшэр ажалые оньһ... нэгэ шухала зорилго шиидхэ... тэ табигданхай. Колхоз авто... лефонно станци (АТС) тодхо... фонно лини татажа бай... һаяар колхозой түб, ... фермэнүүд хоорондоо телефо... боотой болохонь.

Хандагатайн леспромхоз р... кымнай модо бэлэдхэлэй тон... приятие юм. Коллективэй урд... даһан зорилгонь мүн лэ ... Леспромхоз хүдэлмэришэдөөр ... далаг. Тиигэбэшье хүршэ ко... туһаламжа хүргэхэ уялгаа ... шье мартанагүй. Иимэл даа ... ришэн анги хүдөөгэй ажалш... ни нүхэсэлэй жама ёһон.

С. БАРДА...

СОЁЛ СУРТАЛАЙ

ҺОНИН

ПОЛИТ-ИНФОРМАЦИ ЗАНШАА

Үргэн ниитэ хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг дүй дүршэлөө улам нарижуулха, таарамжатай зохид арга хэрэглэхэ талаар Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой партийна комитет али олон хэмжээнүүдые абажа байдаг. Энэ зүйл заводой цех, таһаг бүхэнэй партийна организациин хэрэг болонхой. Тиихэ ёһотойшье болоно ха юм. Мүнөөнэй ажалшан зоной эрдэм мэдэрэл нилээд дээгүүр. Политическэ элдэб олон асуудал тэдэнэй анхарал татадаг, тэдэ бүгэдэниие дууһан ойлгожо абаха гэжэ тэдэнэр эрмэлзэдэг болонхой бшуу.

Энэ хүдэлмэри эрхилхэ талададаа электромашинна цехэй партийна эхин организаци нилээд баян дүй дүршэлтэй болонхой. Эндэ уласхоорондын байдал тухай, ороной ажахын болон соёл культурын хүгжэлтэ тухай, эрдэм наукын дэбжэлтэ тухай мэдээсэлнүүд үргэнөөр, саг үргэлжэ хэгдэжэ байдаг. Энэ заншаһан хэрэг. Энэ талаар улад зонойшье эрилтэ ехэ болоо. Тэрээнһээ уламжалан, ойлгууламжын хүдэлмэриин онол аргые мүнөө үеын эрхэ байдалда тааруугаар эрхилхын тулада политинформатор гэһэн ниитын шэнэ ажал ябуулагшые бии болгоо һаа, зохид хаш гэжэ ойлгогдоо һэн.

Политинформаторнууд хадаа ниитэ-политическэ хүдэлмэриин али нэгэн һалбаридань мэргэжэнхэй байбал, бүришье һайн гэжэ тоологдоо. Тиимэһээ цехэй партбюро тиимэ нүхэдые өөрынгөө дундаһаа шэлэн абажа, заседани дээрээ урижа, энэ ниитын тушаалда баталһан юм. Жэшээнь, коммунис хүмүүжүүлгын асуудалаар политическэ информаци хэжэ байхыень коммунист нүхэд Аугуль, Обедкин гэгшэдтэ даалгагдаба. Нүхэд Веревко В. И., Хлызов И. Я. уласхоорондын байдалаар хөөрэлдөө үнгэргэдэг болонхой.

Заводнай энэ оной хахадһаа эхилжэ, түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орожо хүдэлэнхэй гээшэ. Ушар тиимэһээ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта экономическа шэнэ реформын удха шанарые гүнзэгыгөөр ойлгуулха шухала болобо. Гадна манай завод дээрэ тэрэ шэнэ зүйл яажа, ямар гуримаар нэбтэрүүлэгдэхэ байһыень баһа хэлэжэ үгэхэ хэрэгтэй ха юм. Энэ асуудалаар информаци хэжэ байха даабари абаһан хүн экономикын эрдэм һайн мэдэхэ мэргэжэлтэй байха ёһотой. Иимэ хүнүүд олдоо. Энэ шухала асуудалаар мүнөө цехэй ахалагша бухгалтер Фирулева Е. Г., нормо тогтоолгын хэрэг эрхилхэ бюрогой начальник Евсейчик В. А., нормировщик Жираков Г. Г. гэгшэд ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байна.

Мүнөө политинформаторнуудаар томилогдоһон нүхэд партийна даабаряа һайнаар, оролдосотойгоор дүүргэжэ байна. Эдэнэрэй хүдэлмэришэдэй дунда хөөрэлдөө хэжэ байхыень ходо хараахаш. Хүнүүдшье тэдэнэй ерэхые хүлеэжэ ядан байдаг болонхой. Үдэр сагай үнгэрхэ тума орон дотор, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ янза бүриин һонин зүйлнүүд ушаржал байна ха юм. Тэрэнэй ушар удхые гүнзэгыгөөр ойлгохоёо оролдоогүйдөө арганьгүй.

Участогай начальник Владимир Иванович Веревко һая КПСС-эй кандидадта абтаһан юм. Түрүүшынгээ партийна даабариие энэ залуу коммунист шуналтайгаар дүүргэжэ байна. Тэрэ нүхэр мастерска участогуудай ажалшадай дунда уласхоорондын байдал тухай хөөрэхэ сагаа олоод лэ байдаг. Петр Эрнестович Аугуль хөөрэлдөөндөө ехэ бэлдэдэг, тэрэнээ удха һайнтайгаар хэлэхэ, ойлгуулха гэжэ оролдодог. Һай... бэлдэһэн хөөрөөнэй һүүд... нэй үгые шагнаһан улад ... һонин асуудал олоор һ... өөһэд хоорондоо үргэн ... үүсхэдэг юм.

Политинформаторнууд хү... мэриин үдэрэй эхилхын урда ... хөөрэлдөө хэхэ газартаа ... байдаг. Ажалаа захалхын ... лахана хүдэлмэришэд урда ... ямар һониной болоһые хүү... дэг аргатай болоо. Иимэ ... манда хуулита болон за... Участок, бригада бүхэнэй ... дые политинформацида ... хэрэгые тэндэхи партийна ... гэй эмхидхэлшэд бэедээ ... абанхай гээшэ.

Г. БАДМАЕ...
КПСС-эй гэшүү...

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭЬЭН НЮТАГААР...

...ралтэнэй багша Влади... Ленинэй түрэһөөр 100 ... баяр үдэрһөө үдэртэ дү... байна. Энээнтэй дашарам... гэрһэн һуралсалай жэл... оролдосотой ажалаараа ... бэлигтэй пропагандист... Владимир Ильич Ленинэй ... город Ульяновск, ниислэл ... сква аяншалуулһан бай... бүхы дээрээ 23 хүн энэ һо... аяншалгада хабаадалса... Мүнөө энэ статья соогоо ... хотодо харaһан, үзэһэ... хэ хүсэлтэйбди.

...эн үдэшэндөө булта суг... Ульяновск хотын В. И. Ле... рэмжэтэ ехэ талмай дээрэ ... Тэрэ талмайн баруун за... И. Ленинэй дурасхаалда ... скульптор М. Г. Манизе... памятник байна. Энэ па... 1940 оной апрелиин 22-то ... юм. Энэ хүшөө бүхы дээрээ 14,5 метр үндэр. Гууляар шудхагдаһан В. И. Ленинэй дүрэ 6 метр үндэртэй. Энэ памятнигай табсан дээрэ жэлэй дүрбэн сагта хэзээшье баглаа сэсэгүүд таһалдадаггүй юм гэжэ бидэндэ Ульяновскын хүнүүд хэлээ һэн. Эндэһээ сааша России агууехэ мүрэн Волго тээшэ үзэсхэлэн һайхан тала ... да нэмжын харагдана.

Үглөөдэрынь үглөөнэй наранаар бодожо, Ильичэй түрэл город харалган болобо. Сэсэрлиг саад соогуур ябаһаар Шэнэ Венец гэдэг бульварта гаража ерэбэбди. Эндэһээ Волго мүрэн тээшэ харахада, ехэл һайхан даа. Хүүргын захада Волго мүрэн 3 километр хараанай үргэн, саашаа болоходоо 15 километр болотор үргэн болоно.

Энэ бульвараар Эсэгэ орсноо хамгаалгын дайнда унаһан сэрэгшэдэй дурасхаалда табигдаһан хүшөө шулуун. Захадань ерэжэ хараһамнай үльгэр сууда ороһон 24-дэхи нэгэдэмэл түмэр гэжэ нэрлэгдэһэн дивизиин сэрэгшэдэй дурасхаалда табигдаһан хүшөө шулуун байба. Тэдэнэр 50 жэлэй саана, 1918 оной сентябриин 12-то, Симбирск хото сагаантанһаа сүлөөлөөд, эсер эхэнэр Капланай добтолһоной һүүлээр шархатаад хэбтэһэн Ильичтэ иимэ телеграмма эльгээ һэн: «Хайрата Владимир Ильич! Танай түрэл хото сүлөөлэлгэ—Танай нэгэ шархын түлөө харюу, хоёрдохинь түлөө—Самарые сүлөөлхэбди!» Энэ телеграммыень абаад, үшөө һайн болоогүй байһан В. И. Ленин иимэ харюу үгэбэ: «Минии түрэл хото Симбирскые сүлөөлэлгэ—минии шарха дээрэ табиһан эгээ һайн, эгээ дом ехэтэй арга боложо үгөө. Бэемни ехэ хүнгэн, хүсэ нэмэһэн шэнги болобо. Улаан сэрэгшэдые илалтаар амаршалнаб. Бүхы ажалшадай нэрэһээ баяр хүргэнэб».

Тэрэ бульвараараа тээ саашаа ошоходомнай хуушанай түхэлтэй байшан харагдаба. Энэмнай И. А. Гончаровой дурасхаалда табигдаһан байшан байба. Агууехэ уран зохёолшын наһа бараһаар 20 жэлэй үнгэрһэнтэй дашарамдуулан, 1911 ондо бүхы Росси дотор мүнгэ зөөри суглуулагдаһан юм. Тэрэ мүнгөөр 1912 ондо барилга эхилээд, 1916 ондо дүүргэгдэһэн байна. Энэ барилга нютагай архитектор Тодэ гэгшын ударидалга доро ябуулагдаа. И. А. Гончаровой гэр Ульяновск хотын һайхан, гоё архитектуратай гэрнүүдэй нэгэн болоно. Мүнөө энэ байшан соо областиин уран һайханай музей ба И. А. Гончаровой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей байрланхай.

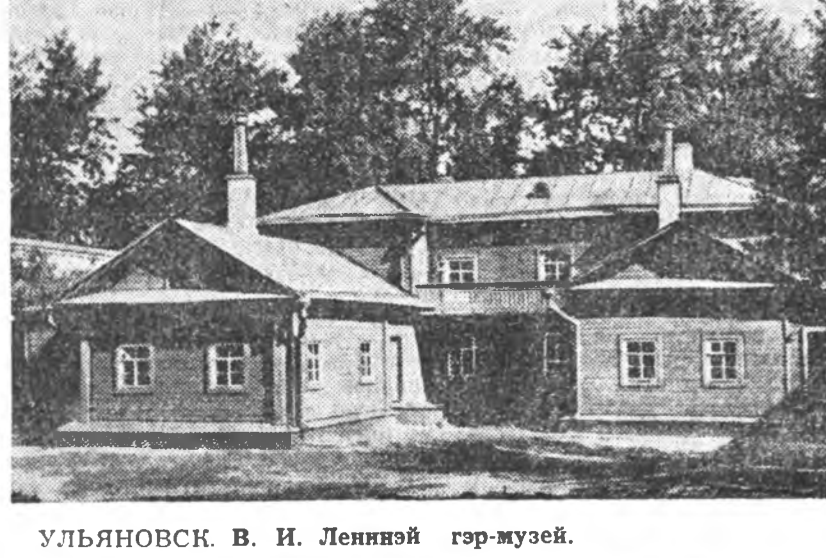
ҮНИНЭЙ ГОРОД

Ульяновск хото тухай экскурсоводнай хөөрэжэ үгэбэ. Симбирск хадаа 1648 ондо Волго мүрэн дээрэхи хаанта засагай хэрэм гэжэ баригдаһан. Энэ ёһотол хэрэм байгаа.—Степан Разиншье өөрынгөө сэрэгшэдээр энэ хэрэм эзэлжэ шадаагүй юм. Симбирскдэ хүн зоной үсөөхэншье һаа, аяар 29 церковь, 2 монастырь баригдаһан байгаа. Эндэхи арад зон бүхы Россин арад зондол адли хүндэ хүшэр, харанхы мунхаг байдалтай байһан юм. Баатарнуудые шэрэһэн барлагуудай гашуудалта дуунууд, хүндэ ёолоон Волгын эрье шадархи тала дайдые зэдэлүүлдэг бэлэй...

Арад зоной иимэ хүндэ байдалда зобожо, тулижа байһан сагта 1870 оной апрелиин 22-то, нютагай багша Илья Николаевич Ульяновай бүлэдэ гурбадахи үри түрэжэ, Володя гэжэ нэрэ зүүһэн юм. Мүнөө түрүү үзэлтэ хүн түрэлтэн өөрынгөө гэрэлтэ ерээдүйе энэ нэрэтэй холбоно.

Энэ тобшохон хөөрөөень шагнаад, Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй холбоотой газарнуудаар экскурсида ябабабди. Эгээл түрүүн Володя Ульяновай һураһан һургуули. Тэндэ ерэн гэһээмнай хүн зоной олон гээшэнь! «Эндэ ходол хүн зон олон байдаг юм. Үдэр бүхэндэ бүхы дэлхэйн булангуудһаа хүн зон ерэжэл, ерэжэл байдаг»—гэжэ манай экскурсовод хөөрэнэ. Үнэхөөрөөшье харан гэһээмнай элдэбын яһанай, залуушье, наһатайшье хүнүүд мүн лэ өөрынгөө ээлжээ хүлеэн жагсанад, 30—40 минута хүлеэһэнэй һүүлээр бидэнэршье гимназиин байшан соо оробобди.

Үүдэ татаад оромсоорнай бидэнэрые гимназист Володя Ульянов угтаба: Бидэнэрэй урда скульптор В. Е. Цигаль гэгшын бүтээһэн гимназист Володя Ульянов шинелеэ хэдэрээд, номоо түшөөд, алас холо тээшэ шэртээд жагсана. Фойе соонь хоёр ханадахи выставкэ хүнэй анхарал татадаг юм. Зүүн таладань Володя Ульяновые һургаһан багшанар, хуушанай Симбирскые харуулһан хоёр зурагууд үлгэгдэнхэй. Баруун таладань Симбирскын гимназиин эрхим шабинарай дүрэ зурагууд үлгөөтэй. Тэдэнэрэй дунда Володя.

УЛЬЯНОВСК. В. И. Ленинэй гэр-музей.

Володя Ульяновай һураһан класс соо оробобди. Энэ класс соо мүнөө хэшээл болодоггүй, энэ класс музей болгогдонхой. Эндэхи юумэнүүдынь хуушанайнгаа түхэлөөр үлэнхэй: тэрэ үеын хара партанууд, багшын стол ба стул, кафедра, самбар, хуушанай географическа карта гэхэ мэтэ. Эгээн хойто сонхын захадахи партада «УП классай һурагша Владимир Ульянов һуудаг байһан юм» гэжэ бэшээтэй жаахан таблица табяатай. Мүнөө һуралсалай жэлэй эхилхэдэ, нэгэдэхи классай һурагшад түрүүшынгээ хэшээл энэ класс соо үнгэргэдэг заншалтай. Багшанарынь һургуулиингаа түүхэ тухай, Володя Ульяновай ямар һурагша байһан тухай хөөрэжэ үгэдэг.

УЛЬЯНОВТАНАЙ ГЭР

Ильичэй музей. Баһал хүнүүд олон, ээлжээгээ хүлеэн зогсонод. Бидэнэршье баһал байлсанабди. Тэндэ байхадаа участок шадарайнь байрануудые, сэсэрлиг саадыень харанабди. Ульяновайхид Симбирск зөөжэ ерэһээр гэрһээ гэртэ зөөхэ баатай болодог байгаа. Һүүлэй һүүлдэ Илья Николаевич гэр худалдажа абаха гэжэ шиидээд 1878 оной август һарада энэ гэр 4 мянган түхэригөөр худалдажа абаа юм. Энэ гэрынь 10 багаханууд таһагтай, үйлсэһөө харахада нэгэ дабхар, харин саад сооһоо харахада хоёр дабхар байшан. Сэсэрлиг саадынь яһала ехэ, хашаа соонь моридой байра, шарга тэргын байра (Ульяновайхид хэзээшье моритой байгаагүй юм. Энэнь урдахи эзэдэйнь барилга).

Сэсэрлиг саадыень хараһаар модоной һүүдэртэ хороһоор байтарнай гэртэ орохо манай ээлжээн болошобо.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

СОВЕТ СУДНАНУУД ВЬЕТНАМ ЗОРИНО

Совет орон интернациональна уялгаяа хүндэтэйгөөр дүүр..., империализмтай тэмсэжэ байгаа ангиин аха дүүнэр... үнэн зүрхэнһөө туһалдаг. Вьетнамай Демократическа Рес...ублика энээнии гэршэлһэн нэгэ жэшээ болоно. Вьетнамай ... руу СССР-эй тугтай суднанууд таһалгаряагүй һубарина. ...ндэ эдеэ хоол ба хубсаһа, станок, металл, хүдөө ажахын ...шина, автомобиль, барилгын материал ба эм домуудые, һуралсалай хэрэгсэл ба тепловозуудые зөөнэ.

Ашаа зөөлгын хэмжээнэй улам нэмэжэ байһан тухай ...СР-эй Далайн флодой министрэй нэгэдэхи орлогшо Тимофей ...ЖЕНКО АПН-эй корреспондентдэ хөөрэбэ.

...СССР-эй Далайн флот совет ...һаа жэлдээ олон зуун ... ашаа ДРВ-дэ абаашажа тэрэ хэлэбэ.—Совет ... 14 судна мүнөө Хайфондо ...уулгажа байнә. Хара да...портнуудһаа «Брацлав», ...анская слава», «Борис ...», «Бийск» гэжэ теплохо... Алас-Дурна зүгэй — «Пе... «Винница» гэжэ танкер... Вьетнам руу зорижо ошобо. ...плоходууд дээрэ эдеэ хоол, ... барилгын ашаанууд, эл...дэрэлгэ, транспортна зүйл... нефтепродукцинууд бии.

... далайн, Алас-Дурнын на...вонуудта оло дахин ошо...дэнуудшье бии. «Брян... рабочий», «Партизанская ... «Бабушкин», «Балаши... Хара далайн: «Лазарев», ...», «Ревда», «Ясноморск», ...льное» гэжэ Алас-Дурнын ...дууд ба пароходууд тэдэ...тодо оролсоно. Ашаа зөөхэ... ...эрхэг зориг, баатар габьяа ... эдэ суднануудай экипа... Хайфон, Хонгай, Касфы ...дай ажалшадта хүндэтэй.

— Хара далайн суднанууд ... худар Африкые тойрон ... гү?

— Израилиин эзэрхэг түрим... толгоһоо боложо Суэцкэ ... хаагдаһанһаа уламжалан, ...далайн портнуудһаа гараһан ... суднанууд Вьетнам, мүн ... Дүтын Зүүн зүгэй бусад... ...онуудта ошоходоо Африкые ... гарана. Тиихэдээ тамарха ... 2 дахин ута болоо. Гэбэ... СССР-һээ уһан замаар ДРВ-... зөөлгын хэмжээн 1968 ...лээд нэмэжэ байнхай.

— Совет флот ДРВ-гэй порт... хоорондо ашаа зөөдэг гү?

— Тиимэ. Мүнөөдөө «Шкото... Саранск», «Бикин» гэһэн гурбан судна вьетнам нүхэ...лтаар ДРВ-дэ саг зуураар ... байна. Эдэ суднанууд мүн ...РВ-гэй гадаадын худалдаа ...най ашаа зөөдэг юм. Нү...сэгнэлтээр тухайлхада, ма...морягууд һайнаар ажалланд. ...фрахт» гэжэ вьетнам фрих...жиһээ һаяхан абтаһан бэ...ео иигэжэ хэлэгдэнэ: «Би... теплоходой бүхы экипаж ...рска интернационализмын ...ргын хүсэл эрмэлзэлгэтэй ...аа харуулба. Промышлен... ...дбэридэ, манай тэмсэлдэ ...рэгтэй ашаануудые саг да...рэн зандань хүргэжэ, ашаа ...түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэдэнь ушардаг бэрхэшээлнүүдые дабалгаар экипажай уяганууда дүүргэхэ хэрэгтэнь туһалаа. Теплоходой экипаж хэрэгтэй болоо һаань, ямаршье хүндэ ажал хэхээр бэлэн байһанаа харуулаа. Манай Эхэ ороной түүхэдэхи хүшэр аад, гайхамшаг үе сагта туһалхаяа ерэһэнэйнь түлөө «Бикин» теплоходой бүхы морягуудта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди».

— ДРВ-гэй портнууд хоорондын замдахи далай дээрэ американ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэдэг харата хэрэгүүд үргэлжэлһөөр гү?

— Американ бомбардировщигууд, истребительнүүд, вертолёдууд Вьетнамһаа аяар холо ябаһан совет суднанууд дээгүүр үдэр, һүниин илгаагүй ниидэнэ. Тэдэнэй дан доогуур ниидэхэдэнь тэдэнтэй мүргэлдэхэ аюул тохёолдодог, манай штурмануудай суднануудаа жолоодоходо һаад хэдэг байна. США-гай далайн-сэрэгэй флодой корабльнууд совет олонхи суднануудые «үдэшэдэг», пэмэл далай дээгүүр тамарха юрын гурим эбдэжэ, аюултайгаар тойрон эрьелдэдэг. Тиигэбэшье эдэ американ этэгээдүүдэй харша ябуулганууд совет морягуудые айлгахагүй.

«Самарканд», «Перекоп» гэжэ совет теплоходуудай морягууд һаяхан ДРВ-гэй Премьер-Министрэй Хүндэлэлэй грамотаар, «Хани барисаанай түлөө» медаляар шагнагдаһан юм. «Самарканд» танкерай экипаж Хайфоной портдо нефть эюулдэг суднанууд дээрэ түймэрэй болохо үеэр вьетнам морягуудта туһалһан юм. Совет судны морягуудай бэеэ хайрлачагүй, түймэр шууд саралсаһанай ашаар ДРВ-гэй олон эрхэтэдэй амин абарагдаа. Теплоход «Перекоп» түйлай шанга һалхинай буужа байха үедэ Хайфоной портдо хүрэжэ ерэһэн. Гэрнүүд бала һамна һүрэжэ, загаһашадай онгосонууд хүмэрижэ байгаа бэлэй. Вьетнамай загаһашадые абархадаа, совет морягууд эрэлхэг зоригтой, хүсэн түгэлдэр байһанаа харуулаа.

— ДРВ-гэй, СССР-эй портнуудай хоорондо ашаа зөөлгын саашанхи хүгжэлтэ ямар бэ?

— Манай оронуудай портнуудай хоорондохи ашаа зөөлгын хэмжээн саг үргэлжэ нэмэнэ. Совет Далайн флот бүхы ашаа зөөхэ даабаряа бүрин дүүргэжэ шадаха гээд Тимофей Гуженко харюусаба. (АПН).

Иван Емельянович Ермаков «Бурятцелинстрой» трестын 590-дэхи оньһожоруулагдамал колонныи түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Олон жэлдэ электро-гагнууршанаар хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон тула байгша онойнгоо 9 һарын даабари 200 процент дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электро-гагнууршан И. Е. Ермаков ажалдаа.

А. ШИРОКОВОЙ фото.

Манайда бэшэһэнэй һүүлээр

«ТАНАЙ УЯЛГА БЭШЭ ГҮ?»

Би радиотелевидениин программа хахад жэлээр захяа хүм. Тэрэмни нэгэл дахин ерээд, саашадаа болишоо.

Захил хэһэн радиотелевидениин программа саг соогоо-долоон хоног бүхэндэ абадаг болохыемни намда туһалыт гэжэ Хориин аймагһаа Мухагшанов редакцида бэшэһэн юм. Тэрэ шүүмжэлэлынь манай газетын сентябриин 17-до толилогдоо һэн.

«Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд зүб. Хориин хэлхээ холбооной узелай бэшэг, газетэ, журнал тараагшын гэмээр нүхэр Мухагшановта радиотелевидениин программа саг соогоо хүргэгдөөгүй байгаа. Мүнөө тус программань эзэндээ болзортоо хүргэгдэнэ» гэжэ КПСС-эй Хориин райкомой секретарь нүхэр Гумпылов манай редакцида мэдээсэбэ.

Федор Степанович Хороших Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой эрхим фрезеровщигуудай нэгэн. Тэрэ энэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь хоёр һараар урид дүүргээ. Зураг дээрэ: Ф. С. Хороших. Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХҮБҮҮДНАЙ СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА

НАЙДАЛ

«Атакада бэлдэгты!» — гэһэн захиралта окон соогуур дамжуулагдан, ехэ буугай наяраанай дундуур агаар хаха эсхэбэ. Хүн бүхэн бэеэ хуряан зэһэшоод, хэдыдээл «Урагшаа!» гэһэн захиралта соностогшо ааб гэжэ хүлеэнэ.

Ефрейтор Тулесонов бруствериэй шэнэхэн шоройн үнэр хамар руугаа гэнтэ сорьюулаадхиходоо, тэрээндэ хасараа дахаадхиба. Нүхэдни хараа һаа юун гэжэ һанаба ааб гэжэ халта досоонь ороод, хулгай нюдөөрөө адаглана.

Баруун гар тээнь байгааша солдат Седина автомадаа бруствер дээрэ урагшань холошог табинхай. Окопой урда ханадахи табсанда гэшхэһэн баруун хүлынь үлэ мэдэг шэшэргэнэн татана, жэжэхэн элһэн халта өбёорхоор гоожоно. Хүбүүнэй досоо тэшхэнги ха. Тээ саанахананъ сэрэгшэ Матвеев уралаа таһа жэмышэнхэй, хүзүүндэхи гүрэгэр һудаһанайнь сохисо харагдахадал гэнэ.

Добтолгын урда тээ хүбүүд эбдүүсэнги. Отделениин командир Баяр Тулесонов нүхэдөө бүгэдыень хараандаа байлгахаар эли газарта өөрөө зорюута зогсобо. Хэн нэгэндэ хэрэгтэй болоболнь — туһа хүргэхэ, захяа хэлэхээр бэлэн байна. Зүүн гар тээхи флангдаа ахалагша стрелок Мальцевые табихадаа, тэрээндэ ехээр найдадагаа үшөө дахин гэршэлбэ. Хажуудань баһал найдамтай пулемётчик, түбшэн зантай Борис Хатуев. Тэрэ ямаршье сагай бөлоо хада, мэгдэдэг, тэбдэдэггүй, эдэбхи үүсхэл ехэтэй сэрэгшэ юм. Мэргэн буудалгаараа Хатуевые хүсэжэ буудаха хүн хомор. Мишениин гол дүхэриг хэлсээнгүй тудадаг, армидаа ерэхэһээ урда Абаканай областьдо хэрмэнэй нюдэ алдахагүй ангуушан гэжэ суурхаһан хүн.

Зүүн гар тээхи флангда сэрэгшэ Николай Негров. Бодолтой аад, түргэн шиидхэбэри абадагаараа командирайнгаа найдал харюулдаг. Тулесоновой сэрэгшэ Негровээ хараха гэхэдэнь, холо, гансал касканъ наранда толотоно. Тиигэбэшье миһэлзээтэй байдаг Негровэй нюур шарайе Тулесонов элихэнээр һанаандаа оруулна.

Ефрейтор Тулесоновой командалдаг отделениин сэрэгшэд эбтэй эетэй, хани нүхэд юм.

Нэгэтэ буудалгын газарта ээлжээгээ хүлеэжэ байхадаа, отделениин хүбүүд үнэн сэхээ хөөрэлдэжэ, сэрэгэй албанда абтахаһаа урда тээ хэн хаана юу хэжэ гү, али һуража байһанаа, намтараа уудалан, хани ёһоор хөөрэлдэбэ. Тиихэдээ хүн бүхэн түрэһэн нютаг, город, тосхонуудаа магтана, һайн һайханаа дурдана. һүүлээрнь ефрейтор бүдүүн хоолойгоор:

— Нүхэд, битнай, таанадай мэдэһээр, Улаан-Үдэ городойб. Түрэһэн хотомнай ходол һайханаар һанагдадаг, Сэлэнгэ мүрэн нютагай шэмэг юм, юрэдөө, оршон тойрониинь гоё даа. Тиигэбэшье мүнөө ондоо город, Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн хото тухай хөөрэхэ хүсэлтэйб. Сэрэгэй албанда ерэхэһээ урид Ульяновскаар ябаа һэм.

Городой дурасхаалта газарнуудай хаанаһаань эхилхэмни ааб гэһэншүүгээр Тулесонов түр зуура бодолгото болоод:

Хотын түб талмайн дурасхаалай самбар дээрэ 1918 ондо В. И. Ленинда улаан сэрэгшэдэй эльгээһэн телеграмма һиилээтэй. Тиихэдэ эсернүүд Владимир Ильичые буудажа шархатуулаад, бүгэдэ арадай багшын эдэгэжэ байһан үе байгаа. Симбирскиие сагаан гвардеецүүдһээ сүлөөлһэн сэрэгэйхидэй эльгээһэн телеграммада харюу ябуулхадаа: «Минии түрэһэн хотые сүлөөлхэдөө, сэгнэшэгүй һайн эм домтой боолтоор шархымни уябат» гэжэ бэшээ бэлэй. **Владимир Ильичэй телеграммын текст самбарта алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй.**

Ульяновск хотын үйлсэ, талмайнуудаар солдадуудаа дахуулаад ябаһан шэнги тодо һонороор нүхэдтөө хөөрэбэ. Ульяновск хүн бүхэндэ өөрынь түрэһэн город, нютаг мэтэ дүтэ һанагдаба...

Тэрэ үдэр бүрхэг, һалхитай, сагаалса буудахада түбэгтэй байгаа. «Отделениин командир түрүүлэн буудаба. Сагаалсаяа хараад ерэхэдэнь, Николай Негров түрүүлэн командирайнгаа гар шангаар адхан амаршалба:

Мэргэн байнаш даа, земляк!

Өөрэйнь жэшээгээр нүхэдынь омогорхожо, шадаал һаа мэргэнээр буудахые хүн бүхэн оролдобо. Буудалгын дүн гаргахада, Тулесоновой отделени нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

«Земляк» гэһэн үгэ ехэл зүб хэлэгдэһэн ха гэжэ бодоод, командир миһэд гэбэ. Негров, Хатуев—Абаканһаа, Седина—Киевһээ гэхэшэлэн газар газарһаа ерэгшэд булгадаа нэгэ нютагай хүбүүд шэнгеэр нүхэсэжэ, бэе бэедээ туһалалсан дайшалхы хэрэгтэ эрхимээр һуража байһаниинь тон һайшаалтай. Тэдэнэрэй һанаан зүрхэндэ Ленинэй гэрэлтэмэ образ хододоо һанагдана. Балтикын эрьеһээ Номгон далай хүрэтэр, хойто тундраһаа Байгалай үмэнэхи talanuud тулатар—хаанашье Ильичэй орон нютаг, совет хүнүүдэй эхэ нютаг хаям.

Ленинэй сэсэн заабариие сэрэгшэ бүхэн һуралсалаараа харюулхые эрмэлзэнэ.

Окоп соо зогсожо байһан нүхэдөө Баярай үшөө дахин хаймадан хаража үрдеэгүй байтарнь, «Добтолго!» гэһэн захиралта соностобо. Ефрейтор Тулесонов агшан зуура окопһоо һүрэжэ гарабг. Дайшалхы нүхэдынь командирһаа гээгдэхэгүй гэжэ урагшаа жэгдээр дабшаба.

М. МИРОВ.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ШАДАЛААРАА ОРОЛДОХОБДИ

Республикымнай городууд, һуурин тосхонуудай диилэнхы олонхидо электрын элшэ хүсэнэй саг үргэлжэ хүргэгдэдэг болоһонһоо уламжалан гансашье ажахы, үйлэдбэридэ бэшэ, мүн улад зоной гэр тойроной хэрэглэмжэдэ зайн гал улам ехээр ашаглагдадаг боложо байна, — гэжэ Улаан-Үдын «Рембытприбор» комбинадай директор нүхэр **Н. А. Малханов**, предприяти тухайгаа хөөрэхыень гуйхадамнай, холоһоо эхилбэ. — Хоёр-гурбахан жэлэй саана, илангаяа хүдөө нютагта гэр тойрон хэрэглэгдэдэг оньһон машина, түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, заһабарилха тухай дурдагдадаггүй тооной байһан аад, һүүлэй үедэ хүдөөһөө ороһон захилнуудые хангажа хүшэхэрхэнь бэрхэтэй боложо эхилээ һэн.

Тиимэһээ телевизор, радиоприёмник, магнитофон мэтые заһабарилгаһаа манай предприяти сүм сүлөөлэгдөөд, энэ хүдэлмэридэ тусгаар мэргэжэһэн «Телеательё» гэжэ предприяти манай министерствын мэдэлдэ бии болгогдоо. Бидэ айлай хэрэглэмжэдэ ашаглагдадаг оньһон машина, приборнуудые тодходог, заһадаг гол ажалтай болонхойбди.

АСУУДАЛ: Тодорхойлон хэлэбэл, гэр зуурын ямар оньһон машина, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилнабта?

ХАРЮУ: Юрын электроплиткэһээ эхилээд, холодильник хүрэтэр, айлда хэрэглэгдэдэг хамаг оньһото зүйлнүүдые бүгэдыень, шэнэ һаань — тодхожо үгэхэ, эбдэрээ һаань — заһажа хүдэлгэхэ уялгатайбди.

Хубсаһа угаадаг «Белка» ба бусад түхэлэй машинануудые абаад үзэе. Тэдэнэй ямаршье юумэнэйнь эбдэрээ һаа, айлай гэртэнь ошожо түрэ зуура заһажархидаг болонхойбди. Манда юун туһалнаб гэхэдэ тэдэ машинануудай запчастьнуудые заводуудһаань элбэгээр захижа асаруулаад, бэлэн байлгадагбди. Электросамовар, гүсэ, һахал абадаг машинка гэхэ мэтэ зүйлнүүдые баһал һаадгүй заһанабди. Харин холодильнигуудые заһахадаа һая болотор ядалдадаг һэмди. Холодильнигай агрегадай муудаа һаа, тэрэниие заһажа шададаггүй, «шэные худалдан абажа табюулхал болоодтаа» гэжэ эзэндэнь хэлэхэ баатай болгошо һэмди. Харин энэ жэлһээ холодильнигуудай фрион гэжэ хүйтэн болгодог шэнгэн зүйлыень һэлгэхэ, нэмэжэ хэхэ тусгаар түхеэрэлгэ — стенд комбинадтамнай тодхогдожо, хуушарһан, эбдэрһэн холодильнигуудые хямда түлөөһөөр һэльбэхэ арга бии болоо.

АСУУДАЛ: Хүдөө нютагуудай ажалшадай хэрэглэмжэ хангахын тула ямар оролдолго гарганабта?

ХАРЮУ: Энэ жэл болотор манай комбинат хүдөөдэхи зоной захил абадаггүй һэн. Материальна баазынгаа һайжарһанай, мэргэжэлтэдэйнгээ олошорһоной ашаар комбинаднай хүдөөгэй ажалшадай эрилтэ хангажа эхилээ.

Түрүүшээр республикынгаа бүхы аймагуудые хангаха гэжэ забдаһан аад, мүнөөнэйнгөө хүсөөр тиигэжэ хүшэхүрэхэгүй шэнги болоходоо, байгша оной хоёрдохи хахадһаа Сэлэнгын, Кабанскын, Улаан-Үдын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Хэжэнгын, Прибайкалиин аймагуудые даажа абаад, бусадые даб дээрэ нютагай комбинадуудай хангалгада һөөргэнь үгөөбди.

Кабанскын аймагта «Рембыткомбинадай» тусхай пункт нээгдэнхэй. Һаяшагаар тэндэ автомашина, мотоцикл заһабарилха станцитай болохомнай.

Пунктда хүдэлдэг мастернууд улад зонһоо ороһон захил гол түлэб өөһэдын хүсөөр гүйсэдхэдэг. Хэр магад эдэнэрэй зарим орёо оньһон хэрэгсэлнүүдые (жэшээлхэдэ, холодильнигуудые) заһабарилха аргагүйдөө һаань, комбинадһаа ябадаг нүүдэл мастерской туһа хүргэдэг юм.

Мүнөө манай комбинадта гурбан нүүдэл мастерской бии. Холодильник болон бусад гэр зуурын оньһото хэрэгсэлнүүдые айлнуудта тодхохо, тэдэниие бүтээһэн заводуудай гарантиин болзор соо ямар нэгэн юумэнүүдэй эбдэрбэл, эзэдтэнь түлөөһэгүйгөөр заһажа үгэхэ уялгаяа нэн түрүүндэ дүүргэхые оролдодог юм. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай худалдаа наймаанай эмхинүүдтэй хэлсээ (договор) хэһэнэй үндэһөөр, тэндэхи магазинуудай наймаалһан хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүдые айлнуудта саг соонь тодхоно, гарантиин болзор соо эбдэрбэлнь, миинтээр заһабарилна. Тиихын тула нүүдэл мастерской байд гээд лэ тиишэ ошодог, зоной захил саг соонь, шанартайгаар дүүргэхые хүсэдэг.

АСУУДАЛ: Комбинадһаатнай туһаламжа хүлеэһэн хүн, илангаяа хүдөө нютагайхид, ямар аргаар тэрээн тухайдаа мэдээсэдэг, хайшан гэжэ эрилтэеэ хангуулдаг бэ?

ХАРЮУ: Манай комбинадаар хангагдадаг болоһон тэдэ найман аймагтахи часай мастерскойнууд бидэнэй мэдэлдэ оронхой. Тиимэһээ заһабари хүүлхэ гэһэн элдэб захяа, гуйлтануудые улад зонһоо часай мастернууд суглуулдаг, наашань мэдээсэдэг юм. Нүүдэл мастерскойнууд хүдөөгүүр ябахадаа, нэн түрүүн часай мастерскойнуудта орожо, хаанаһаа ямар захил бииб гэжэ мэдэдэг. Мүн манай мэдэлэй бэшэ часай мастерскойнууд, гэр тойроной хэрэглэмжэ хангадаг бусад газарта айлай хэрэглэдэг орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдые заһаха захил, гуйлта суглуулагдаад, манда дамжуулагдадаг болонхой. Тиимэһээ хаа хаанахигүй—хүдөө тосхон һууринуудай ажалшад холодильник, хубсаһа угаадаг машинаһаа эхилээд, ондоошье орёо оньһото юумэнэйнгээ хүдэлхэеэ болибол, тэрээн тушаа ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха дүтын эмхидэ мэдээсэг лэ, үгышье һаа — манай комбинадта бэшэг, захил сэхэ ябуулаг лэ. Тэрэниие шадаха зэргээрээ түргөөр дүүргэхые оролдодогбди.

Нэгэ жэшээ дурдая. Айлай холодильнигуудай хүдэлхэеэ болиһон тухай Баргажанай аймагай Бархан тосхонһоо хоёр мэдүүлгэ тээсгэн ороһон байна. Удангүй тиишэ нүүдэл мастерскойгоо эльгээжэ, тэдэнииень заһуулаа һэмди. Шадаха, мэдэхэ хүндэ холодильнигоо анханһаа һайнаар тодхуулаа һаань, тэрэнь ямаршьегүй хүдэлхэ байгаа.

Мастерые дуудангүй, байхын балайгаар холодильнигаа тодхоһон хүнүүд халтадтаал хии гарзада ородог. Холодильник гү, али бусадшье орёо оньһотой, үнэтэй сэнтэй юумэ худалдажа абахадаа, паспорт дээрэнь магазинай тамга, һара үдэр тэмдэглүүлээгүй ушарһаа, гарантийна заһабариие зариман хэрэглэжэ шададаггүй байна.

Наринаар хандаха, һайн харууһа хангаха эрилтэтэй элдэб машина, хэрэгсэлнүүдэй айлнуудта улам олоор ашаглагдадаг боложо байһан мүнөө сагта тэдэниие худалдажа абалгын, тодхолгын гуримые һайн сахиха ушартай.

«Улаан-Үдын город, Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ проспект, 8, «Рембыткомбинадай» директортэ» гэһэн адресаар гү, али ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг нютагтахи мастерской, комбинадуудта хандажа, ямар туһаламжада хэрэгтэй байһанаа ажалшадай мэдээсэбэл, тэрэниие дүүргэхые бидэ, рембыткомбинадайхид, шадалаараа оролдохол байхабди.

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺЭН НЮТАГААР...

(Түгэсхэл. Эхниинь 3-дахи нюурта).

Нэн түрүүн таһалга. Эндээ Ульяновай бүлынхид сугларжа, хамта сагаа үнгэргэдэг, сэнгэдэг байһан. Энэ таһалга соонь багахан түхэреэн стол, креслэнүүд, ханын гэрэл ба рояль. Рояль дээрэнь үхибүүдэйнь өөһэдөө буулгажа бэшэһэн нотонууд табяатай. Владимир Ильичэй эхэ Мария Александровна рояль дээрэ бэрхээр наададаг, үхибүүдээ хүгжэмдэ һургадаг байгаа.

Саашаа Илья Николаевичай кабинет, тиигээд Мария Александровнагай таһалга болоно. Энэ таһалгань коридорһоо бүд хүшэгөөр халхалаатай, багахан.

Гэр соонь эгээ эхэнь эдеэ хоол баридаг таһалга. Үхибүүдынь үдэшэндөө эндэ гэрэйнгээ даабари дүүргэдэг һэн. Субботын үдэшэ булта сугларжа, «Субботник» гэдэг өөһэдөө зохёоһон гар бэшэгэй журнал уншажа зугаалдаг, хүхидэг байгаа. Стол дээрэ табяатай байһан шатар хадаа Ульяновай бүлынхидэй энэ нааданда дуратай байһые гэршэлнэ. Энэ таһалга соонь таримал сэсэгүүд тон олон. Мария Александровна сэсэгүүдтэ ехэл дуратай байһан ха.

Антресолиин нэгэ хахадта Александр Владимир хоёрой таһалганууд зэргэлэн байдаг һэн. Тэдээн соонь түмэр оронууд, ажалай столнууд, номой хоер-хоёр тагууд, ханада үлгөөтэй географическа картанууд ба венскэ стулнууд. Ахынь таһалга соо химеэр туршалгануудые хэхэ приборнууд үшөө бии.

Илдам, хүхюу зантай Александр Ильич ехэ зоримгой, зүрхэтэй һэн. Тэрэ богонихон наһан соогоо Володиин урдаа хараха, жэшээ абаха ахань, бэлигтэй һурагша, ехэ эрдэмтэ болохо хүн байгаа.

Үгытэй ядуу хүнүүдые үнэн зүрхэнһөө хайрладаг, баяд ноёдые, хаанта засагые үзэн ядадаг байһан дээрэһээ Александр Ильич хаанние алаха гэжэ һэдэээд, баригдаһан бэлэй.

1887 оной майн 8-да Александр Ильич үшөө дүрбэн нүхэдтэйгөө Шлиссельбургска хэрэм соо саазалагдаа һэн. Ингэжэ эрдэмтын, зориг ехэтэ революционерэй ами наһан таһараа һэн.

ВОЛОДИИН ТАҺАЛГА

Сашын таһалгын саана Володиин таһалга, тэрээн соонь түмэр орон, стол, хоёр стул, керосинай лаампа, ханадань дэлхэйн карта, хоёр таг дээрэ номууд, стол дээрэнь мүн лэ баһа номууд... Энээхэн лэ таһалга соо Владимир Ильич эрдэм шудалһан, гимназида һураһан жэлнүүдтээ эрхим һурагша гэжэ суурхаһан байна. Залуухан Володиин үзэл бодолой бүрилдэхэ хэрэгтэ номууд, илангаяа революционно демокрадуудай номууд эгээ ехэ нүлөө үзүүлээ. Эндэ Ильич зунай амаралтада ерэхэдээ Сашын асарһан К. Марксын «Капитал» уншажа һонирходог бэлэй. Эсэгынгээ наһа бараһаар жэлһээ һая үнгэрөөд байтар Володиин тархи дээрэ үшөө нэгэ ехэ уй гашуудал буугаа бэлэй. Саша ахань Петербургда алуулаа һэн. Ингэжэ Володя гэр бүлэ соогоо эрэшүүлэй дунда эгээ ехэ хүниинь үлөө. Энэ хүшэр хүндэ оршон байдалда шалгалта гарабашье, Володя эрхим һурагша гэһэн алдар солоёо алдаагүй.

Майн 10-да «Правительственное сообщение» гэдэг газетэ уншажа, Владимир Ильич ахыгаа саазалуулһые мэдээ. Энэ газетэ бариад, Володя Волго мүрэнэй эрьедэ бодолгото болон удаан һууһан юм. Гимназида хамта һурадаг нүхэдэйнь үдэшэ гэртэнь ерэхэдэ, Маняша тэдэнэрые дахуулжа эрьедэ асарба. Эдэ нүхэдтэйгөө хөөрэлдэжэ һуухадаа Володя «Үгы, бидэ ниимэ харгыгаар ошохогүйбди. Ниимэ харгыгаар ябаха хэрэггүй!» — гэжэ хэлээ һэн.

Энэ жэлдэ Володя Ульянов Казаньдахи университедэй юридическэ факультедтэ орохо гэжэ шиидэбэ. Алтан медальтайгаар гимнази дүүргэһэн Владимир Ульянов университедэй ямаршье факультедтэ орохо аргатай байһан аад, юридическэ факультедтэ оробо.

1887 оной июнь һарада Ульяновтан гэрээ худалдаад, Казань бүхы бүлөөрөө зөөгөө бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Владимир Ильич өөрынгөө түрэл хото город ерээгүй юм.

* * *

В. И. Ленинэй музей нээхэ гэһэн бодол анха түрүүн 1922 ондо түрөө һэн. Тэрэ жэлэй августын 4-дэ Ильичэй ажаһууһан гэр шэнэдхэн һэргээхэ гэһэн Симбирскэ губерниин гүйсэдкомой шиидхэбэри тухай «Правда» газетэ бэшээ бэлэй. Хожомынь 1923 оной декабриин 11-дэ энэ гэр соо В. И. Ленинэй музей нээгдэһэн байна.

1924 оной январиин уй гашуудалта үдэрнүүдтэ манай ороной бүхы хизаарнуудһаа Симбирск хото руу В. И. Ленинэй гэрэлтэ дурасхаалтай холбоотой газарнуудые хубилгангүй үлөөгыт гэһэн эрилтэнүүд олоороо ерээ бэлэй.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ музей-байра Ульяновск городто нээхэдэ, Анна Ильинична Ульянова-Елизарова, Мария Ильинична ба Дмитрий Ильич Ульяновууд сэгнэгдэшэгүй ехэ туһа хүргэһэн байна.

Энэ гэр һэргээлгын ажалай түлэг дундаа ябахадань, 1928 оной сентябрь һарада М. И. Ульянова Н. К. Крупская хоёр Ульяновск хото ерээд бусалай 1936 ондо Мария Ильинична Ульяновск хото хоёрдохёо ерэжэ ошоһон юм.

1929 ба 1931 онуудта иишэ ерэхэдээ, Анна Ильинична гэр һэргээн бариха комиссиин ажалда ехэ туһа хүргэһэн байна. Мүн баһа Дмитрий Ильич энэ ажалда өөрынгөө хубитые оруулаа һэн. Тиигэжэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ музей 1929 оной ноябриин 7-до нээгдээ. Тэрэ сагһаа хойшо манай ороной, хилыншье саанаһаа ерэһэн айлшад эндэ ходол орожо гарадаг юм.

Владимир Ильичэй түрэлхидэй дундаһаа эгээ һүүлдэ, 1942 ондо, Дмитрий Ильич эндэ ерэһээ һэн.

Юун гэһэн жэгтэй һонин бүлэ байгаа гээшэб! Нэгэ бүлэ сооһоо ниимэ бэлигтэй эрдэмтэд, революционернүүд гараа ха юм. Энэ бүлынхид ехэ эбтэй, бэе бэеэ хүндэлдэг, сэгнэдэг байгаа гэжэ гэртэнь ородог, ябадаг хүнүүд хэлэһэн байна.

Энэ гэрэй ямаршье таһалга соо ороходо хэрэггүй, үлүү болохо юумэнүүд үгы. Харин таһалга бүхэндэ номой таһагууд, тэрээн дээрэнь хари гүрэнэй хэды хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн элдэбын номууд, географическа картанууд харагдаха юм.

Илья Николаевич Мария Александровна хоёр үхибүүдтээ хэдышье дуратай, мээхэй һаа, гэр соогоо тон шанга журамтай байһан юм. Үхибүүдынь зоргондоо ородоггүй, бүхы захиралта, даабаринуудые саг соонь дүүргэдэг заншалтай байһан.

Ниимэл бүлэ соо Ильич түрэжэ, өөрынгөө ухаан бодолоор дэлхэйн арад зонние баяжуулаа гэжэ бодоходоо, тэрэнэй эхэ эсэгэ хоёрто доро дохихо дуран хүрэнэ.

МҮНӨӨНЭЙ УЛЬЯНОВСК

Совет засагай үедэ бүхы оронтойгоо хамта Ильичэй түрэл нютаг хубилаа, һайжараа.

Октябриин революциин урда тээ Симбирскын ямар город байһан тухай Мария Ильинична ингэжэ бэшэнэ: «Энэ багахан провинциальна город байһан юм. Тэндэ фабрика, заводуудшье үгы, трамвайнуудшье, моринло хүллэгдэһэн вагонуудшье үгы һэн, тэрэ үедэ түмэр харгы Симбирск хүрөөгүй байгаа бэлэй».

Мүнөө Ульяновск Волго шадарай промышленна ба культурын центрнүүдэй нэгэн болоно. 1913 ондо Симбирскдэ, энэ губерни дотор гарай үйлэдбэриин багануудпромышленна предприятинууд байһан юм. Тэдэнэр хадааһа, сковороданууды, өөхэн дэнгүүдые, пивэ ба бэшэ жэжэ божо юумэнүүдые хэдэг һэн. Совет засагай үедэ Ульяновска областиин промышленна үйлэдбэри 52 дахин ургаа, харин Ульяновск хото 414 дахин ургаа! Мүнөө Ульяновск хотодо автозавод, хүндэ станогуудай багаметражна двигательнүүдэй заводууд, суута «Контактор», цементнэ завод, мяханай комбинат болон бусад баригданхай. Атомна реакторнуудые шэнжэлхэ научно-шэнжэлэлгын институт ажаллана. Ульяновскда бүтээгдэһэн промышленна продукци 60 гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг.

Октябриин урда тээ губерни дотор хари гүрэнүүдһээ асарагдаһан оройдоол 2 трактор байгаа. Харин 100 мянгаһаа үлүү олон модон анзаһад... Мүнөө колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ 10 мянган трактор, 5 мянган комбайнууд болон бэшэшье техникэ ажаллана.

Промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин иимэ ехэ амжалта түйлаһанай ашаар Ульяновска областиин арад зоной материальна ба культурна байдал хэлэшэгүй һайжараа. Хэрбээ урдань Илья Николаевич Ульяновай Симбирскэ губерниин үхибүүдые уншажа, бэшэжэ, тоо бодожо һургахын түлөө унаһан малгайгаа абангүй ажалладаг һаань, мүнөө тэдэнэрэй ашанар, гушанар миин лэ дунда һургуули дүүргэнэ бэшэ, харин нютагтаа дээдын мэргэжэл абажа шадаха болонхой. Ганса Ульяновск хотодо багшанарай, хүдөө ажахын, политехническ... дээдэ һургуули, 11 тех... һургуули ажаллана.

Ульяновска областиин ... партиин XXIII съездын ... тогтоолнуудые бэелүүлэ... хэ Октябриин 50 жэлэй, В... нинэй түрэһөөр 100 ж... баяртай дашарамдуулан, п... ленна үйлэдбэрэе 1,8 д... болгожо, табан жэлэйнгэ... 1970 оной ноябриин 7 ... дүүргэхэ гэһэн уялга аб... на.

Табан жэлэй түрүүш... жэл хахад соо промышле... дукци үйлэдбэрилгэ 46 ... тээр ургаа. Энээхэн бо... соо 40 томо промышлен... приятии баригдаа, 500 ... үлүү дүрбэлжэн метр бай... май тушаагдаа. Соёлой о... шангууд баригдаа.

В. И. Ленинэй түрэл ... 1980 он болотор һэргээн ... хэ генеральна түсэб таб... Энэ түсэбэй бэелүүлэгдэбэ... яновск орон доторхи гэо... городуудай нэгэн болохо ю...

Теэд энэ шэнээр түрэһ... новск хото дотор нэгэл ... В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ... — багахан участок урдын ... жэлэй саада тээ байһан ... үлэхэ юм. Энэ хадаа В... Ильич Ленинэй нэрэмжэт... дэргэдэхи үйлсын хэһэг ... Эндэхи үйлсын асфальт ... абаад, харгыень шулуугаар ... жа, модон тротуар хэхэ, ... үлгөөтэй электрын лаамп... абажа, урданайхидал адли ... най фонарьнуудые ... Ингэжэ Владимир Ильич... наһанай Симбирскын ... нэгэ хэһэг ерээдүй сагай ... үетэндэ үлөөхэ гэжэ манай ... ульяновайхид шиидэе.

Д. ОЧИР...

Ульяновск — Улаан-Үдэ.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

ООН-ой ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци өөрынгөө тогтоһоор 23-дахи жэлэй ойе һаяхан тэмдэглэбэ. Эдэ жэлнүүдтэ ООН өөрынгөө зэргые нилээд ехээр ургадхөө, эб найрамдал хамгаалхын тулада байгуулагдаһан эгээн лэ түлөөлэлгэ ехэтэй уласхоорондын энэ хуралдаан өөрынгөө байдалые нилээд ехээр бэхижүүлээ.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида 23 жэлэй урда тээ 51 орон ородог байгаа һаа, ООН-ой Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессидэ 125 гүрэнэй түлөөлэгшэд хабаадана. Гэшүүдэйнь тоогой хубилалга ООН доторхи хүсэнүүдэй хубааралгые горитойгоор хубилгаа. Ази, Африкын колониальна дарлалтаһаа мултарһан, хүгжэжэ эхилһэн оронууд мүнөө организацида бүри ургэнөөр түлөөлэгдэнхэй. Хэрбээ ООН-ой тогтоһонһоо хойшонхи түрүүшын жэлнүүдтэ гол империалис гүрэнүүд, тэдэнһээ дулдыданги оронууд эгээн лэ томо бүлэглэл болодог байгаа һаа, харин мүнөө үедэ энэ бүлэглэлэй байдалай нилээд һуларһаниинь лабтай. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай толгойлдог антиимпериалис хүсэнүүд, хүгжэжэ байһан залуу оронуудай ехэ бүлэг мүнөө бүхы организациин ажал ябуулгада горитой нүлөө үзүүлдэг болоһон байна.

Имагтал һүүлшын жэлнүүдтэ ООН-дохи политическэ хүсэнүүдэй хубааралгын хубилаад байхада түс организациин нүлөөн эли бодоор дээшэлээ. Сэрэгэй тулалдаануудые зайсуулха, арадуудай хоорондын амгалан ёһоной харилсаа холбоо хүгжөөхэ зорилгоор ООН хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые бэелүүлээ. Жэшээлхэдэ, ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай мүнөө жэлдэ үгээ ойлголсолгодо ООН туһалаа. «Үни хада хэгдэһэн сэрэгэй гэмтэ ябуулганууудай, хүн түрэлтэндэ эсэргүүгээр хэгдэһэн гэмтэ ябуулганууудай болзоройхуушаржа үнгэрхэгүй тухай» уласхоорондын конвенциин проектые — эб найрамдалай хуби заяанда шухала удха шанартай документые социальна, гуманитарна ба культурна асуудалнуудые хаража үздэг ООН-ой Генеральна Ассамблейн комитет һаяхан баталан абаа.

Гэбэшье хэрбээ Холбоото Штадуудтай зонхилхы этигээдүүдэй, баруун оронуудтахи ханинарайнь түс организацие «хүйтэн дайнай» трибуна, зарим уласта эзэрхэг түримхэй ябуулга сэхэ хэхэ зэбсэг болгохые эрмэлзэдэггүй байгаа һаань, ООН-ой түйлалтанууд бүри ехэ байха һэн. Жэшээлхэдэ, 1950 ондо ООН-ой тугаар халхабша хэгдээд, Корейдэ зэбсэгтэ интервенци эмхидхэгдэһэн байгаа бшуу.

Дэлхэйн энэ, тэрэшье районуудта империалис гүрэнүүд оршон байдалые шахардуу шанга болгодог бусад оронуудта эсэргүү зэбсэгтэ эзэрхэг түримхэй ябуулга хэдэг. Американ империализмын гэмээр вьетнам арадай шуһан олон жэлэй турша соо адхаржа байһаар. Холбоото Штадуудаар дэмжэгдэдэг Израиль араб гүрэнүүдтэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулганууды нэгэтэ бэшэ хээ, тэдэнэй зарим газар нютагуудые булимтаран абаа.

Империалис гүрэнүүдэй мэхэ гохо гаргаһан дээрэһээ ООН эзэрхэг түримхэйшүүлые зогсоожо, Зүүн-Урда Азидахи, Дүтын Зүүн зүгтэхи, Латиин Америкэдэхи аюултай тулалдаанууды зайсуулжа шадаашьегүй һаа, Советскэ Союзай, эб найрамдалда дуратай бусад оронуудай оролдолгын ашаар империалис эзэрхэг түримхэйшүүлые элишэлхэ, бүхы дэлхэйн арад зоной зүгһөө тэдэниие буруушааха трибуна болоожо үгэһэн байгаа.

ООН-ой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадахадаа, тэрэниие эб найрамдал хамгаалха нүлөө ехэтэй зэбсэг болгон бэхижүүлхые эрмэлзэхэдээ, Советскэ Союз, бусад социалис оронууд эзэрхэг түримхэйшүүлые, тэдэниие дэмжэгшэдые элишэлхэһээ гадна, сэрэгэй аюултай тулалдаануудые усадхаха, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха тодорхой замуудые хододоо дурадхадаг байна бшуу. «Яаралтайгаар зэбсэгжэлгые болюулха, буу зэбсэг хуряаха талаар зарим хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тухай СССР-эй правительствын меморандум» ООН-ой Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй 23-дахи сессиин зүбшэхэ зүйл дотор гол һуури эзэлнэ.

Угаа шухала удха шанартай асуудалнууд мүнөө Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин үмэнэ табигдаад байна. ООН-ой ойн үдэр болоошо октябриин 24-дэ генеральна секретарь У Тан ингэжэ тэмдэглээ. «Ерээдүйн үетэниие дайнай аюулһаа зайсуулха» гэжэ ООН-ой устав соо хэлэгдэһэн байбашье, энэ уставай үг зорилго үшөөл хүсэдөөр бэелүүлэгдээгүй, хүн түрэлтэндэ ядерна аюул тохёолдоһон зангаараа. 23 жэлэй урда тээ байгуулагдаһан ООН-ой һайн һайхан үг зорилгые бэелүүлхэ гэжэшэ уласхоорондын энэ томо организациин шухалын шухала зорилго болоно.

ГРЕЦИИН СЭРЭГЭЙ БҮЛЭГЫЕ США ДЭМЖЭНЭ

Фашис диктатурада эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан грек демокрадуудтай һанал нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр бүхы дэлхэй дээрэ октябриин 28-да тэмдэглэгдэбэ.

Грециин сэрэгэй бүлэгтэ буу зэбсэг үгэлгые хорихоёо болёобди гээд Холбоото Штадууд октябриин 21-дэ мэдээсээ.

Эдэ хоёр баримтые сасуулжа үзэхэдэ, Холбоото Штадуудта, мүн дэлхэй дээрэ хаа хаанагүй демократиие дэмжэдэг, хамгаалдаг тухайгаа Вашингтоной түсхайта тушаалтадай шанга шангаар соносходог декларацинуудай хооһон хубхай үгэнүүд байһаниинь харагдана. Зүгөөр американ политическэ ажал ябуулагшад Грециин сэрэгэйхидэй мүнөөнэй засаг түрые демократическа шэнжэтэй гэжэ нэрлэхэһээ зүрхэсэдэг байна бшуу.

Афинада засаг түрые барижа байһан «хархис полковнигуудай» шэнэ конституциие дэмжэхэ талаар һаяхан үнгэргэһэн асуулга хуурмаг, хуули бусын байгаа гэжэ дэлхэйн олониитэ нэгэн һаналтайгаар тоолоно. Церковь, арми ба хариин томо капиталтай холбоо байгууһан мүнөөнэй грек зонхилогшод хэршье ехэ оролдолго гаргаа һаа, өөрынгөө засаг түрые «хуулишалан батадхаха» зорилгоор зохёоһон тулюурхан конституциия арадай зүгһөө жаахан аар шье дэмжүүлжэ шадаагүй. Хашагдаха хэһэгдэхэ заналтын хэгдэбэшье, һунгагшадай дүрбэнэй нэгэ хуби һунгуулиин урнануудай дэргэдэ ерэхэһээ арсаһан байха юм. Шэнэ конституциин түлөө үгтэһэн дуунай процент тухай Грециин түсхай статистическэ мэдээнүүдые баруун оронуудай буржуазна хэблэлэй олон органуудшье хуурмаг буруу гэжэ тоолоно.

Асуултын урда тээ Грецидэ хэгдэһэн хашалта хэһээлтэ, алалга хюдалга мүнөөшье үргэлжэлһөөр. Афинын түрмэнүүд доторхи байдал жаахан аар шье хубилан һайжараагүй. Сэрэгэй бүлэгтэ эсэргүүсэгшэдэй баһа нэгэ сүүд Грециин ниислэлдэ һаяар эхилхээ байна. Тиигэбэшье Холбоото Штадууд Афинадахи зонхилхы засаг түрые һайшаан дэмжээд, тэрээндэ буу зэбсэг үгэжэ эхилхэнь. Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Грециин зэбсэгтэ хүсэнүүд Холбоото Штадуудһаа 20—30 реактивна самолёт, хэдэн минэ таральшигуудые абаха байна. Иимэ юумэнүүдые Грецидэ үгэлгэ сэрэгэй урбалтын болоһонһоо хойшо болюулагдаһан байгаа бшуу.

Үнэндөө Грециин фашис засаг түрэдэ американ сэрэгэй туһаламжа хэзээдэшье болюулагдаагүй юм. Зүгөөр США-гай правительствын мүнөөнэй шиидхэбэри сэрэгэй шэнжэтэй байхаһаа гадна, мүн политическэ удха шанартай. Афинын зонхилогшодто мүнөөнэй засаг түрые Вашингтонһоо элитээр һайшаалгаханиинь шухала байна бшуу.

Сэрэгэй бүлэг американ һайшаалгада хүртэбэ. Ушарынь хадаа НАТО-гой Дундада далайдахи найдамтай хэрэм Грециие болгохо талаар һанаашалгануудаа бэелүүлэгдэмнай Афинын мүнөөнэй зонхилогшод найдамтай, үгэ дууламгай зэбсэг болоожо үгэхэ гэжэ энэ эзэрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлэй хүтэлбэрилэгшэд тоолодог байха юм. Зүгөөр грек «хархис полковнигуудые» хэрэглэхэ гэжэ Вашингтоной һанаашалжа байһаниинь бүрил холын зорилготой байжэ болоо ха. Энээн тухай иимэ баримта гэршэлжэ үгэнэ. Вьетнам эльгээхын тулада ябаган сэрэгэй бүхэли бригадые байгуулха гэжэ сэрэгэй бүлэгэй һанаашалжа байһан тухай мэдээсэлэй хэблэлдэ гараһанай һүүлээр хэдэхэн лэ хоногой үнгэрөөд байхада, Грецидэ томо буу зэбсэгүүдые дахяад үгэдэг болохо тухай США-гай правительство мэдүүлгэ хэһэн байна.

Вашингтон Афинада туһална. Афинын полковнигууд НАТО-до, тэрэнэй зонхилогшодто үнэн сэхэ байһанаа гэршэлэн харуулхын тулада аһан шадалаараа оролдолго гаргана. Грециин хархис этигээдүүд газаа талаһаа дэмжэлгэ абаад лэ байгаа һаа, засагаа барижа шадахабди гэжэ тоолодог байха юм. Гэхэтэй хамта энэ засаг түрэ бүри тогтууригүй болоно, Грецидэхи демократида харша засаг түрэдэ арадай эсэргүүсэлтэ шангадажал байһаар.

Энэ баатарлиг тэмсэл демократиин үлгы болоошо эртэ урдын Элладын арадуудай үнэн зүб хэрэгэй илалтада хүргэхэ байһаниинь лабтай. Демократическа эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө грек арадай хэжэ байһан тэмсэлые дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд дэмжэнэ.

В. ВАШЕДЧЕНКО,
С. ИВАНОВ.
(ТАСС).

ОЛИМПИИН НААДАНА
АРБАН ТАБАДАХИ ҮДЭР

Олимпиин нааданда хабаадалсажа мүрысөөгөө дүүргэһэн спортсменүүд Мехикын ажалшадтай суг октябриин 26-да ниислэлэй гудамжа, талмайнуудта гаража сэнгэсэ. Үшөө наадаа дүүргээдүй спортсменүүд Олимпиин шангуудай түлөө энэ үдэр тэмсээ. Манай волейболистнууд эрхим һайнаар, шадамар бэрхээр наадажа, Токиодохи Олимпиин наадандал адляар түрүүшын һуури эзэлээ. Мүн манай эхэнэр волейболистнууд тиихэдэ мүнгэн медаль абаһан һаа, мүнөө тэрэнээ алтаар һэлгэжэ, баяр дээрээ баяр нэмэбэ. Манай эхэнэр спортсменүүд Токиодохи Олимпиин нааданай чемпион — Японой суглуулагдамал командые 3:1 тоотойгоор шүүжэрхёо ха юм. Тиин эдэнэрынь мүнгэн медаль абаха болоо. Мүн түс ороной эрэшүүлэй команда мүнгэн медальда хүртөө. Манай ороной эрэшүүлэй суглуулагдамал команда Чехословакиин спортсменүүдые 3:0 тоотойгоор шүүһэн байна. Гурбадахи һуури эзэлһэн Польшын спортсменүүд бронзо медальда хүртэбэ.

Нааданай һүүлшын үдэр манай гимнаст Михаил Воронин олон медальнуудые абаба. Энэ үдэшэлэн москвич хэдэ хэдэн упражнени гүйсэдхэхэдөө, хоёр алтан, хоёр мүнгэн, нэгэ бронзо медальда хүртөө. Японой гимнаст Акинори Накаяма гурбан алтан медаль энэ үдэшэлэн абаһан байна.

Командануудай хоорондын дүн гаргахада, манай гимнастнууд түрүү һуури эзэлжэ, табан алтан, табан мүнгэн, найман бронзо медаль абаба.

Классическа барилдаанай мүрысөөндэ хабаадалсажа ябаһан манай бүхэшүүл эрхим амжалтатай. Манай бүхэшүүл «Пистахиело» зал соо үнгэргэгдэһэн барилдаанда Олимпиин нааданай зургаан шанда хүртөө. Хүнгэнхэг бэетэйшүүлэй дундаһаа Тбилисец Руруа шалгараа. Тэрэ баяр ёһололой удаа, Совет Союзай гимнын гүйсэдхэгдэхэдэ, баярлажа нюдэнһөө нёлбоһо дуһаагаа. Ленинградец Анатолий Рощин Токиодохидол адляар 150 килограмм шэгнүүртэй Венгриин бүхэ Иштван Козма гэгшые диилэжэ ядаа. Тиигэжэ мүнгэн медальда хүртөө.

Алма-Атын инженер Владимир Бакулин (бүри хүнгэн бэетэй), Кемеровэй областиин инженер Валентин Оленик (дунда зэргын бэетэй), Ростов-на-Дону хотын офицер Николай Яковенко гэгшэд шалгаржа, мүнгэн медальда хүртэбэ. Иван Кочергин бронзо медаль абаһан байна.

Манай бүхэшүүл Олимпиин энэ нааданда яһала һайн амжалта түйлажа, командануудай хоорондо нэгэдэхи һуури эзэлхэ болобо.

Бүхэшүүлэй дундаһаа Петр Киров (Болгари), Янош Варга (Венгри), Мунео Муненура (Япон), Рудольф Веспе, Лотар Метц (хоюулаа ГДР), Боян Радев (Болгари) гэгшэд Олимпиин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Тамаралгын мүрысөөнэй дүүрэхэхэ, дэлхэйн хоёр рекорд тогтоогдобо. Тэдэнэй нэгэн — ГДР-эй спортсмен Роланд Маттес 4×100 метрэй эстафетэ дамжуулгын урилдаанда нюргаараа тамархадаа, зайгаа 0,58 секунда соо гаталаа. Энэнь тэрэнэй урдань тогтооһон дэлхэйн рекордһоо 0,4 секундаар һайн болоно. Тиигээшье һаа, энэ эстафетэдэ хабаадалсаһан США-гай команда бултанһаа урид финишэдэ хүрэжэ, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогдобо. Эдэнэр зайгаа 3.54.9 секунда соо гаталһан байна. СССР-эй суглуулагдамал команда энэ эстафетэдэ бронзо медальда хүртөө. Тамаршадай дунда болоһон мүрысөөнэй дүн гаргахада, США-гай команда нэгэдэхи, Австралиин спортсменүүд хоёрдохи һуури эзэлбэ. Дүрбэн мүнгэн, дүрбэн бронзо медаль абаһан манай спортсменүүд гурбадахи һуури эзэлээ.

Ватерполистнуудай дунда ... түгэсхэлэй наадаанда манай ... сменүүд Югославиин ... шүүгдэжэ, мүнгэн медальда ... Венгриин суглуулагдамал ... гурбадахи, США-гайхид дүр... һуури эзэлбэ.

Совет ороной боксернууд ... һээ гурбан алтан, хоёр мүнгэн ... даль Эхэ орондоо абаашаха ... Боксернууд Валерий Соколов (... ксара), Борис Лагутин (Москва), Поздняк (Вильнюс) гэгшэд Олим... чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө, ... дэ бэетэй Ионас Чебулис (... американ негр Джордж Фо... Алексей Киселев (Москва) ... нин Бристофор Финнеганда ... жэ, мүнгэн медальда хүртэбэ.

Манай гайхамшагта боксер ... Лагутин Токиодохи амжалтаа ... лабтажа, Олимпиин чемпионой ... солодо хүртэбэ. Киевлянин ... мир Мусалимов бронзо медальд... тэһэн байна.

Венгриин футболистнуудай ... луулагдамал команда Болгариин ... болистнуудые 4:1 тоотойгоор ... жэ, алтан медальда хүртэбэ. ... Мехикын футболистнууд гур... дүрбэдэхи һуури эзэлһэн байна.

Ногоон дээрэ хоккей наадаһан ... манданууддай дундаһаа Пакис... спортсменүүд эрхимлэжэ, Олим... чемпионой нэрэ зэргэдэ хүр... Олимпиин нааданай долоон ... чемпион ябаһан Индиин спорт... нүүд бронзо медальда хүртэбэ.

(ТАСС-ай тусхай корр.)
Мехико.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ НААДАН ЭХИЛЭЭ

ЛУГАНО. Бүхэдэлхэйн Олимпиин нааданда хабаадаһан Советскэ Союзай суглуулагдамал командын шатаршад эрхимлэһээр эрхимлэжэ ябана. Хойшолуулагдаһан партинуудай наадагдаһанай һүүлээр, манай шатаршад абажа боломоор 28-һаа 27 очкотой түрүүлбэ. Эндэ Совет ороной шатаршад 26-дахин шүүһэн, хоёр удаа тэнсэһэн байна Гроссмейстернүүд Т. Петросян табан уулзалгаһаа табан очко абажа шадаа. Б. Спасский — 4, 5. В. Корчной — 5. Е. Геллер — 4. Л. Полугаевский 4-һөө 3, 5. В. Смыслов табан очко абаһан байна. Нэгэдэхи бүлэгтэ наадаһан Филиппинын шатаршад Англиин командые шүүжэ, түгэсхэлэй наадаанда хабаадалсахань.

Хоёрдохи бүлэгтэ наадаһан шатаршад сооһоо Дани, США-гай командануд эрхимлээ. Гурбадахиһаа Польшо, Югослави, дүрбэдэхи — Венгри, Канада, табадахи — Румыни, ФРГ, зургаадахи — Аргентинэ, ГДР, долоодохи бүлэг сооһоо Болгари, Чехословакиин шатаршадай командануд эрхимлэһэн байна.

Совет Союзай шатаршад ... хэлэй нааданай эхиндэ Болг... командые 3:1 тоотойгоор шүү...

Дэлхэйн чемпион Петрося... боцовые, дэлхэйн экс-чем... Смыслов Коларовые шүүһэн ... на. Гроссмейстернүүд Спас... Корчной хоёр Трингов, Падевс... гэгшэдтэй тэнсэбэ.

Нүгөөдэ командануд иимэ ... далтай: Польшын шатаршад ... хословакиин командые 2,5:0,5 ... тойгоор шүүһэн, Югослави — ... — 2:1, ФРГ — США — 1,5... Румыни — Канада — 2:1, Венг... — Филиппинэ — 2,5:0,5, Арге... нэ — Дани — 1:0 тоотой болоо.

Шатаршадай шэнэ гүри... ёһоор, хахад финальна уулза... түгэсхэлэй нааданай нэгэдэхи ... залгада тоологдохо болоно. Тии... һээ манай шатаршад абажа бол... моор 8-һаа 7 очкотой түрүү... ябана. Венгри — 5.5. Югосла... команда 4,5 очкотой хоёрдохи, ... бадахи һуури эзэлнэ.

Манай шатаршад гурбадахи ... залгадаа Чехословакиин ком... тай наадаха болонхой.

(ТАСС)

ХИЛЫН САА НАҺАА

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

Алдарта ойе угтуулан

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Бүхы коммунис хүдэлөөндэ шухала удха шанартай ойн — В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойртожо байһан тухай «Ню Даг» гэжэ үдэр бүриин газетэ бэшэнэ. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ һүүлшын арбан жэлнүүдтэ общественные революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ В. И. Ленинэй оруулһан туһа нэмэрине газетэ үндэрөөр сэгнэнэ.

Энэ гайхамшагта оидо бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой удхые толилходоо, «мүнөөнэй бүхы түүхэ В. И. Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой» гээд газетэ тэмдэглэнэ.

СОВЕТ НАУКА, ТЕХНИКЫН ШЭНЭ ИЛАЛТА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Лётчик-космонавт Г. Т. Береговойн жолоодожо ябаһан советскэ «Союз-3» гэжэ замбуулинай онгосын амжалтатайгаар ниидэлгэдэ бүхы монгол арад гол анхаралаа хандуулһаар.

Замбуулинай дайдые амгалан ёһоор шэнжэлэлгэдэ Советскэ Союзай түйлаһан шэнэ илалтые дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис ороной наука, техникын угаа ехэ түйлалтые тодоор харуулһан ушар болоно гэжэ Монголой олониитэ тоолоно.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Георгий Береговойн жолоодожо ябаһан советскэ «Союз-3» гэжэ замбуулинай онгосын ниидэлгэ тухай США-гай информационно агентствэнүүдэй Москвадахи корреспондентнүүд мэдээсэһэн зангаараа. Ниидэлгынгээ хоёрдохи үдэртэ онгосын замые космонавт өөрөө, мүн автоматическа аргаар оло дахин хубилгаа. Тэрэшэлэн онгосоһоо хэдэн теледамжуулга сэхэ хэгдээ гээд түс мэдээсэлнүүд соонь заагдана.

Прагада баярай заседани болобо

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Республикын бэеэ даанхай байдалтай болоо гэжэ соносхогдоһоор 50 жэлэй ойе социалис Чехословакиин ажалшад октябриин 28-да тэмдэглэбэ. Прага, Братислава, Брно, Острава, республикын бусад городууд ба тосхонууд гүрэнэй тугуудаар, транспарантнуудаар гоёон шэмэглэгдэнхэй.

Чехословакиин Республикын 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, КПЧ-гэй Центральна Комитедэй, Национальна фронтын ЦК-гай, Национальна суглаанай, правительствын баярай заседани Прагаградай Испанска зал соо болоо. ЧССР-эй президент Л. Свобода, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ О. Черник, Коммунис партиин, Национальна фронтын бусад партинуудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд заседани дээрэ байлсаа.

Германиин империализмда эсэргүүсэн, өөрынгөө гүрэн түрын ба социалис үзэл бодол бэелүүлхын түлөө чехүүд болон словагуудай хэһэн революционно тэмсэлэй түүхэ тухай А. Дубчек баярай заседаниие нээхэдээ тогтожо хэлэһэн байна.

Заседани дээрэ ЧССР-эй Президент Л. Свобода элидхэл хээ. Социалис Чехословаки интернационална холбоо барисаандаа саашадаашье үнэн сэхэ байха. Энэ холбоо барисаан Коммунис партиин хараалһан замаар дабшаха арга боломжо ЧССР-тэ олгоно гээд президент үгынгөө түгэсхэлдэ онсолон тэмдэглээ.

Национальна фронтын партинууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд заседани дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Арадай засаг бэхижүүлэгдэнэ

ХАНОЙ. (ТАСС-ай корреспондент Э. Афонин ингэжэ мэдээсэнэ:

Засагай нютагай органуудые хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ программые Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронт амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Освобождение агентствын дамжуулһанай ёһоор, Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудай хүн... ёһотойл арадай засаг түрые байгуулна. Мүнөө үедэ Урда Вьетнамай бүхы провинцинуудта арадай сүлөөрэлгын Соведүүд болон комитедүүдэй һунгалтанууд болоожо [illegible] гээд агентство заана. Абтаһан мэдээнэй ёһоор, үнэхөөрөө демократическа шэнжэтэй эдэ һунгалтануудта арад зон эгээн лэ эдэбхитэйгээр хабаадана, олон районодо һунгагшадай 90-һээ 100 хүрэтэр процентнь арадай депутадуудай түлөө өөһэдынгөө дууе үгэнэ.

Национальна сүлөөрэлгын политическэ программын угаа ехэ нүлөөлхы хүсэтэй байһан Вьетнамай национальна демократическа ба эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй холбооной байгуулагдаһан, арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй шэнэ амжалтануудые түйлаһан, сүлөөлэгдэһэн районуудай улам үргэдхэгдэжэ, шууд түргэнөөр бэхижэхэ байһан дээрэһээ арад зон ехэ эдэбхи хэшээл гаргана.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: ВЛКСМ-эй Буряадай областной болон Улаан-Үдын городской комитедэй баярай пленум тухай материал. «Ленинскэ ажалай вахта дээрэ» гэһэн рубрика доро олон тоото информацинууд.

ХОЕРДОХИ ХУУДАҺАНД...: Буряадай АССР-эй Верховн... ведэй Президиумэй Указ. Р. Ту... товай очерк.

ГУРБАДАХИ ХУУДАҺАН...: хилын саанаһаа ерэһэн мэдээ...

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺАН...: нютаг нютагай һонин. Мехи... болоһон Олимпиин 19-дэхи ... данай түгэсхэл. Соносхолнууд.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕ...

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-02063. Зак. № 1049